

Att arbeta med medier i skolan

Ett utvecklingsarbete inom Barn- och ungdomsförvaltningen
i Katrineholms kommun 1996–2003

Carina Andersson
Annette Hedlin
Martin Lindgren
Ninni Mäki
Frank Stoor

Hästen kan ses som en bärare, en kraft som bär arbetet kring mediefrågor. Medium betyder ju bärare. Den rör sig framåt, och rörelsen symboliserar utveckling och en strävan till att nå någonstans, att sträva mot målen, att nå fram med ett budskap, en kommunikationsbärare.

Fönstret i bakgrunden kan ses som ett symboliskt fönster som gör det möjligt för skolan och lärandet i skolan att kliva ut i det verkliga livet.

Ljuset som faller in på hästen ger den kraft att röra sig framåt och är också en symbol för lärandet; att lära sig om medier för att kritiskt kunna granska dem och de budskap de sprider.

Rapporten publiceras med stöd av Svenska Filminstitutet.

Copyright © Författarna och Katrineholms kommun

Innehåll

Inledning 5

Ett samlat grepp till stöd för verksamheternas pedagoger 7
Av Annette Hedlin

Skolan och lusten att utforska omvärlden 11
Av Ninni Mäki

Filmkonsten – en livskonst 15
Av Ninni Mäki

Från IT- och mediepedagoger till IKT-piloter 19
Av Martin Lindgren

Vad händer i skolan när man arbetar med skolbio? 22
Av Frank Stoor och Martin Lindgren

Vad är ett bra liv? 30
Av Ninni Mäki

Skolbio är dramatik i verkligheten 34
Av Ninni Mäki

Framtiden är ljus 38
Av Ninni Mäki

Den kommunala skolplanen – ett levande dokument 42
Av Annette Hedlin och Martin Lindgren

Mediesamarbete mellan kommunerna Katrineholm, Flen och Vingåker 48
Av Carina Andersson

Inledning

Katrineholms kommun har under flera år bedrivit ett utvecklingsarbete kring IT och medier i skolan. Denna rapport behandlar grundskolans utvecklingsarbete inom det mediepedagogiska området. Fokus ligger på perioden 1996–2003. Rapporten speglar den utveckling som skett genom reportage från skolor och intervjuer med pedagoger, elever och skolledare. Rapporten beskriver också det förhållningssätt till lärande som föranlett detta utvecklingsarbete samt hur vi ser på kultur som en del av skolverksamheten.

I Katrineholms kommun etablerades arbetet med skolbio 1996. Under de första tre åren hade vi stöd av Svenska Filminstitutet. Verksamheten byggdes ut till att omfatta alla elever från förskoleklass till skolår 9. Av ekonomiska orsaker kunde vi inte genomföra skolbiovisningarna under läsåret 2002–2003. På grund av stor efterfrågan på denna verksamhet från skolbioombud och andra intressenter återupptogs skolbiovisningarna höstterminen 2003.

Liksom i många andra kommuner i Sverige gjorde Katrineholm stora satsningar på IT, och då framför allt investeringar i teknik, i mitten av 1990-talet. Det som glömdes bort under de första åren var bland annat kompetensutveckling av våra pedagoger. Detta reparerades delvis av att kommunen projektanställde IT- och mediepedagoger för att stödja en utveckling av IT och lärande.

Under ITiS var dessa IT- och mediepedagoger med och drev projektet som handledare. Efter ITiS var frågan hur vi skulle kunna tillvarata de goda erfarenheterna från projektåren. Lösningen blev att vi bildade ett nätverk av så kallade IKT-piloter. Dessa piloter finns på varje skola och har till uppgift att göra det som en eller ett par IT- och mediepedagoger tidigare gjorde. Genom IKT-piloternas arbete har kompetensen spridits till flera personer för att uppmuntra och säkerställa en fortsatt utveckling på området.

I Katrineholms kommuns skolplan, *Barn- och ungdomsplanen*, har det under flera års tid funnits texter kring utvecklingsarbete med IT och media. Lärande och kommunikation har ett oupplösligt samband och Katrineholm har valt att satsa på utbildning av skolpersonal

inom medie- och IT området. Som en del av denna rapport redogör vi för skrivningarna kring IT och medier i *Barn- och ungdomsplanen*.

Inom vår region, Katrineholm, Flen och Vingåker, har vi en tradition av att samarbeta kring gemensamma frågor över kommungränsen. De tre kommunerna, Katrineholm, Flen och Vingåker, arbetar för närvarande med ett utvecklingsarbete gällande medier och IKT i skolan för att öka kunskapsspridningen och tillvarata organisatoriska och tekniska samarbetsmöjligheter. Projektet stöds av Svenska Filminstitutet. Ett första steg i detta arbete var att ordna en gemensam utbildning av skolledare i regionen hösten 2003. En redovisning av denna utbildning presenteras sist i denna rapport.

Den här rapporten har kommit till därför att vi lokalt haft behov av att summera och synliggöra ett arbete som pågått under lång tid och involverat många personer. Tanken är att rapporten ska ligga till grund för fortsatta diskussioner om utvecklingen av det mediepedagogiska arbetet i vår kommun men även fungera som en beskrivning för andra kommuner som önskar ta del av våra erfarenheter.

Rapporten har skrivits av flera författare. För reportagen svarar frilansjournalisten Ninni Mäki. För övriga texter svarar medarbetare på Barn- och ungdomsförvaltningen i Katrineholms kommun: Annette Hedlin, kvalitetschef; Martin Lindgren mediepedagog och Carina Andersson, informatör. Frank Stoor var fram till 2002 biträdande rektor i Katrineholm och ansvarig för skolbioverksamheten.

Katrineholm 12 februari 2004

Ett samlat grepp till stöd för verksamheternas pedagoger

Av Annette Hedlin

Den verksamhet som Katrineholms kommun bedriver bland barn och unga sker i en tid av stora förändringar. Industrisamhället är på väg att ersättas av ett informations- och mediasamhälle. Många menar att det sker en förskjutning av konsumtionsmönstren, från ett fokus på produkter till en ökad konsumtion av ”upplevelser”.

Vi kan se att teknologiska förändringar på kommunikationsområdet bidragit till att förändra vår syn på kunskap och pedagogik. Kulturella förändringar gör att kulturbegreppet får en ny innebörd. Det estetiska kulturbegreppet, där kultur i skolan får betyda kunskap om konstverken, fångar inte längre den verksamhet och utveckling som sker bland barn och unga. Det vi kallar kulturarv får en annan mening i vårt mångkulturella samhälle. Medieexplosionen innebär att vi bokstavligen lever i en mediekultur där massmedier dominerar förmedlandet av det vi kallar kulturella värden.

Kultur som en del av verksamheten

Begreppet kultur kan användas om allt skapande arbete inom utbildningsverksamheterna. Detta breda kulturbegrepp inbegriper alla människor som kulturvarer och betraktar de professionella konstnärernas uttryck som förutsättningar och inspirationskällor till barns och ungas eget skapande – inte som motsatser till deras egen ungdomskultur. Kultur blir med detta synsätt inte något som ska föras in i verksamheten utifrån, utan som något som dagligen gestaltas i den verksamhet som bedrivs.

Omvärlden och den kultur som en människa lever i har en avgörande betydelse för hennes sätt att lära och utvecklas. I allt lärande bör vi utgå från att människan är en kulturbärare. En ytterligare aspekt av denna forskning är att kunskaper och färdigheter erövrats i ett samspel med andra människor. Detta innebär omvänt att det är utifrån alla de kulturella sammanhang som människan verkar inom som ny kunskap vinnas och våra kulturer byggs och utvecklas.

Olika arenor för lärande

Den utveckling som därför måste ta fart inom våra utbildningsverksamheter är den där samhällets samtliga arenor utnyttjas för den enskildes lärande. Våra utbildningsverksamheter bör utveckla elevernas kommunikativa förmåga. Detta inbegriper såväl informations- och kommunikationsteknik (IKT) som konst, teater, musik, film, litteratur och andra uttrycksformer. Vi behöver stödja våra utbildningsverksamheter så att den kreativa och kommunikativa förmågan tas tillvara och utvecklas både hos våra barn och ungdomar och hos våra pedagoger. Utveckling inom detta område har i Katrineholms kommun inneburit att man i dag utvecklar en så kallad kulturskola – byggd på nätverkstankar – med en bred förankring i samhället och dess föreningsliv.

Medier som informationsbärare

En ytterligare effekt av den samhällsförändring som skett är att vi lever i en värld där olika medier fått en ökad betydelse för vår syn på oss själva och samhället. Vi ser, hör, uppfattar och tolkar nyheter i världen utifrån medier. Vi låter oss förnöjas och förskräckas genom medier, vi kommunicerar genom medier och vi utvecklar våra värderingar med hjälp av medier. Vi lever i en mediavärld som vi inte kan vara utan och inte kan välja bort. Medier – och kanske i synnerhet musik, IKT och film – är områden som på ett särskilt sätt riktar sig till och attraherar barn och unga. Unga människor är stora mediekonsumenter. I mediavärlden befinner sig också skolan.

Begreppet medier definierar vi som den teknik som (mass)kommunicerar en publik. Dit hör tidningar, böcker och andra tryckta texter, radio, tv, film och andra ljud- och bildmedier men också informations- och kommunikationstekniska produkter som används individuellt för att lagra och presentera information eller för att kommunicera mellan två eller flera parter. Idag kan vi dessutom lyssna på radio och se tv-program genom datorn, läsa böcker, tidskrifter och tidningar på datorskärmen och filma, redigera och se film digitalt. Gränserna mellan olika tekniker suddas ut i takt med nya tekniska landvinningar och kommersiella framgångar för nya komplexa medieprodukter. För dem som idag växer upp med den teknik som vi uppfattar som ny finns det inga motsättningar mellan medierna eller var och hur de används.

Skolan och mediearbetet

Att våra utbildningsverksamheter ska arbeta med fokus på det samhälle som våra barn och unga ska leva och verka i är självklart. Mindre självklart är hur detta ska ske och med vilka resurser. Utvecklingen inom medie- och IKT-området ställer krav på verksamhetens organisation och pedagogikens utformning liksom viss teknisk utrustning och är av avgörande betydelse för hur väl våra pedagoger kan utveckla sitt arbete i takt med denna utveckling. Medieanvändning, informations- och kommunikationstekniken öppnar nya möjligheter för kommunikation, informationshantering, individualisering och kreativitet i verksamheten.

Det nationella och statligt finansierade ITiS (InformationsTeknik i Skolan) är ett exempel på en omfattande satsning för att möta denna utveckling. Genom att dels utbilda pedagoger i

användning av IKT och dels arbeta med att sätta denna teknik i ett utvecklingspedagogiskt sammanhang, har detta projekt under åren bidragit till en påbörjad nyorientering inom våra utbildningsverksamheter.

En erfarenhet från arbetet med ITiS i Katrineholms kommun är att området IT, media och ”kulturinslag” fortfarande inte betraktas som fullvärdiga verktyg och arenor för lärande. Detta beror delvis på avsaknaden av driftsäker och ändamålsenliga hjälpmedel men delvis också på traditioner och bristande kunskaper inom det medie- och kulturpedagogiska arbetsfältet.

Projekt för nya arbetsformer

Det som utmärkt Barn- och ungdomsförvaltningens verksamheter är att vi mött behovet av ny kunskap och förändrade arbetsformer genom att starta ”projekt”. Detta är på intet sätt unikt för Katrineholm, utan på något sätt tidstypiskt; organiserandet av projekt är vanligt i alla samhällssektorer i dag. Inom det utvecklingsområde som berörs här kan vi idag summera följande tre projekt: ett skolbioprojekt, ett medie- och IT-projekt (som kom att bli en del av ITiS) och ett skolbiblioteksprojekt. Till detta ska läggas det arbete som skett i skolorna och som också ofta organiseras som projekt, vilka inte alltid vinner ”fast mark under fötterna” i den ordinarie verksamheten. Det finns en risk att arbetet som sker i dessa projekt tappas bort när projekten avslutas, det kan vara problem med att samordna arbetet och de beröringspunkter som finns mellan ”projektområdena” riskerar att bli skyttegravar i stället för samarbetsområden.

Skolbiblioteksprojektet, i vilket en pedagog och bibliotekarie anställdes som bibliotekskonsulent, berör gränslandet mellan de olika projektområdena på mediasidan och även inom den kommunala strukturen. Arbetet har bland annat inneburit ett nära samarbete med Kulturförvaltningen. Projektet innebär en satsning på fler och utvecklade skolbibliotek som centraler för informationssökning och läskultur som en del i det pedagogiska utvecklingsarbetet. Detta måste naturligtvis sättas i samma utvecklingsfåra som övrigt arbete med syfte att lyfta fram kultur- och medieområdet som självklara i det pedagogiska arbetet i våra förskolor och skolor. Vi måste förankra arbetet inom dessa områden utifrån ett grundläggande helhetsperspektiv. Böcker får inte stå i motsats till skolbio och bibliotek får inte betraktas som ett ”bokarkiv” utan som levande mediecentraler.

Medier som stöd för kvalitetssäkring

En annan aspekt på de senaste årens utveckling utgörs av den ökade ambitionen att ”kvalitetsutveckla” eller ”kvalitetssäkra” våra utbildningsverksamheter. Detta har också sammanfallit med att pedagogerna förändrat sin yrkesroll från klasslärarrollen till arbetslagsmedlemmens. Båda dessa förändringar innebär ett ökat krav på planering, dokumentation och utvärdering. I en kontaktintensiv verksamhet upplevs detta ofta som mycket betungande. Det behöver inte bero på att man anser det onödigt utan för att man inte fått tillgång till stöd och resurser för att kunna genomföra detta på ett sätt som upplevs som meningsfullt för den egna verksamhetsutvecklingen.

Förutom att ge pedagoger möjlighet till ökad kunskap inom detta område är det betydelsefullt att ny teknik kommer till användning för att underlätta arbetet. Här behövs stöd för användande av enkäter och andra utvärderingsmetoder men kanske än mer viktigt, ett stöd för dokumentation, inte minst av den så kallade förtroenhetskunskapen eller "tysta kunskapen" som erfarna pedagoger besitter. Viktigt blir här att utveckla och underlätta användandet av andra medier vid sidan av textmedier.

Samarbete över kommungränserna

Inom samtliga av de ovan nämnda områdena kan ett utökat samarbete vara en nyckel till framgång. Det gäller också regionalt. I små kommuner kan man inte bära ett utvecklingsarbete på alla arenor samtidigt, men man måste samtidigt sticka hål på den mytbildning som säger att inget eller ringa utvecklingsarbete sker här. Tvärtom är det dags att ta vara på de många initiativ och kunskaper som byggs upp lokalt. Ökat samarbete och utbyte mellan pedagoger är här betydelsefullt liksom möjligheterna att på ett bättre sätt stödja de "eldsjälar" som ofta mer eller mindre i det tysta utvecklar det pedagogiska arbetet.

Vingåker och Flen är grankommuner till Katrineholm. Kommunerna har under många år samarbetat i enskilda utbildningsfrågor, bland annat när det gäller gemensamma gymnasieutbildningar. Senaste exemplet är att Vingåker och Katrineholm har inrättat en gemensam utbildningsnämnd för bland annat vuxenutbildning.

Vad gäller kompetensutveckling för skolpersonal har samarbetet skett kontinuerligt, inte minst i samband med ITiS- projektets genomförande. Inom medieområdet ska också nämnas kommunal samverkan kring de utbildningssatsningar, främst riktade till lärare, som genomförts med stöd av Film i Sörmland.

I våra tre kommuner finns ett intresse för arbete med och om medier i utbildningsverksamheterna. Detta har resulterat i skilda aktiviteter som skolbio, satsningar på mediepedagoger och eget filmskapande. Detta har skett utifrån lokala förutsättningar och ofta på initiativ av lokala eldsjälar vilket inneburit att utvecklingsarbetet delvis fått olika karaktär i de tre kommunerna.

Ett bättre strukturerat samarbete kring mediefrågor i skolan kan utgöra grunden för en stark utveckling inom området i alla tre kommunerna. Det gäller att ta tillvara vunna erfarenheter och tillsammans finna former för framtida gemensamma satsningar inom området. En grundläggande utgångspunkt för detta samarbete är att finna och utveckla former för stöd till våra verksamheters pedagoger. Detta för att stödja uppbyggnaden av pedagogiska arbetsformer, i vilka olika medier integreras och används, som en del av den löpande verksamheten.

Ett initiativ togs därför av cheferna för barn- och utbildningsförvaltningarna i de tre kommunerna år 2002. Idén var att skapa en gemensam plattform för samarbete och utveckling inom det mediepedagogiska området. En projektgrupp arbetar sedan 2002 med

att utreda och planera den gemensamma strukturen för samarbetet som drivs i form av ett gemensamt projekt 2002–2004. Arbetet har initierats genom ett projektbidrag från Svenska Filminstitutet.

Avsikten är bland annat att skapa gemensamma kommunikationsformer med stöd av IT som erbjuder möjlighet att ta del av olika aktiviteter och arbeten som sker inom medieområdet i de tre kommunerna. Avgörande för utvecklingsarbetet är att obligatoriska utbildningssatsningar för skolledare genomförs. Som upptakt till arbetet genomfördes två kompetensutvecklingsdagar för skolledare den 21–22 oktober 2003. Ytterligare kompetensutveckling planeras för både för skolledare och pedagoger.

Arbetet med att samordna kunskapsuppbyggnaden och erfarenhetsutbytet mellan de tre kommunerna kommer i Katrineholm att knytas till den projektorganisation som bildas för att inom denna förvaltning samordna arbete med IKT-stöd för kultur- och mediearbete i verksamheterna.

Skolan och lusten att utforska omvärlden

Av Ninni Mäki (2001)

I skolan pågår lärandet i god ordning. Utanför snurrar världen, kaotisk och svår att förstå. Lite provokativt, kanske. Men diskussionen behövs.

– Det är dags att fundera över vad lärande egentligen är, säger Frank Stoor. Han ingår i en arbetsgrupp som ska formulera en policy för arbetet med kultur, medier, kommunikation och informationsteknologi i skolan.

Tre personer sitter i ett litet rum på Barn- och ungdomsförvaltningen i Katrineholms kommun. Det är Frank Stoor, biträdande områdeschef vid Nävertorp men tjänstledig för att på uppdrag av Mälardalens högskola utreda pedagogers behov av mediekunskap, Annette Hedlin, kommunikations- och utvärderingschef och Martin Lindgren, mediepedagog, som stödjer skolpersonalens arbete med informations- och kommunikationsteknologi.

På gatan susar bilar, på väggen hänger barnteckningar. Endast ett fönsterglas skiljer dem åt. Samtalet om medier och kultur tar fart, tankar flödar. De tre vill förena två sfärer – skolans värld och omvärlden. Det handlar om den värld som speglas i tidningar, radio, tv och på internet, i nyheter, spelfilm och såpor.

Detsamma vill ungdomsfullmäktige. De ställde våren 2001 kravet att skolelever ska få diskutera dagsaktuella frågor i skolan. Som en utväg efterlyste de obligatorisk medieutbildning för lärare. De tre tjänstemännens uppdrag är således att, i samarbete med skolpersonal, formulera en policy (som ligger som bilaga till barn- och ungdomsplanen) för hur skolan ska arbeta med medie- och kulturfrågor.

Vill ha diskussion

Aha, ännu en grupp byråkrater som ska tala om hur det borde vara i skolan?

– Nej, absolut inte, vi tänker inte bestämma vad alla nu måste göra. Det handlar istället om ett synsätt som vi tillsammans måste erövra, hur man betraktar lärandet, säger Frank.

De poängterar att många pedagoger redan har formulerat en helhetssyn på lärandet där barns vardag, upplevelser och frågor, vilka delvis syns i medierna, på ett självklart sätt ingår i deras dagliga arbete. Men eftersom samsyn mellan ledning och personal ofta saknas i skolan, efterlyser de tre en öppen diskussion om hur skolan bättre kan utnyttja omvärlden i barns lärande.

På bordet ligger en dagstidning. Annette läser: ”Den traditionella undervisningen har till viss del fått stå vid sidan i Katrineholms högstadieskolor den senaste veckan. Istället har terrorattackerna i USA varit ett ständigt återkommande ämne på lektionstid.”

– Det är en perfekt illustration, otroligt talande för hur journalister tror att vi hanterar världen i skolan. Det verkar som om skribenten tror att världen pågår vid sidan av kursplanerna. Det är som om omvärlden förväntar sig en konservativ hållning av skolan, säger Annette.

Kulturrock

– Skolan ska vara tummelplats för möten med alla de samhällsföreteelser som vi vill att barnen ska ta del av. Men pedagogerna måste få stöd. Uppdraget att lära barnen hantera medievärlden kan lätt bli övermäktigt, medierna tränger sig på överallt, säger Annette.

De åskådliggör kulturrocken. Världen å ena sidan fylls av krig, arbetslöshet, såpor och kompisar – en slags oordning. Skolan å andra sidan byggs, traditionellt sett, av strukturer – planering, kontroll. Visserligen är timplanen borta i Katrineholms kommun men tidsräkningen styr fortfarande samhället, även i skolan. Och när larmrapporter avslöjar att barn inte rör på sig blir politikernas svar fler idrottstimmar. När värdegrunden gungar föreslås lektioner i livskunskap. Lärares protester, ”Vi jobbar redan så!”, klingar förgäves. Kontrollen ser bra ut på pappret.

– Att Sveriges största arbetsplats, skolan, många gånger är så ful och eländig skvallrar om vårt synsätt på barns lärande. När barn ska få en kulturupplevelse tar vi dem ur skolan, till teatern eller konsthallen, säger Frank.

Barns språk

Skolans attityd blir: ”Nu ska ni få lära er vad riktig kultur är!” Och så ordinerar barnen några teaterföreställningar, kvalitetsfilmer och goda böcker. Varpå barnen tolkar budskapet såsom brist på intresse för ungas värld, livsstil och uttrycksätt.

– Ungarna märker direkt om man tycker att deras värld är viktig, om man förstår deras språk. Om man inte gör det, sker inget lärande, säger Martin.

En annan följd av kulturkrocken mellan medierna och skolan kan vara vuxnas suck, ”Varför får inte barn vara barn?”, när tv visar kritiskt granskande barnprogram.

– Om vi inte inser att vår värld också är barnens värld, vem tar då ansvar och lotsar dem till trygga och ansvarsfulla medborgare? Barn ställer stora frågor och det måste de få göra, säger Annette.

Utmaningen består av att bättre ta tillvara barns längtan efter det oförutsägbara, att skapa förväntningar inför skoldagen. Inte bara i längtan att träffa kompisar utan även inför skolarbetet.

Trygghet

Men behöver inte barn, särskilt de yngsta, struktur på skoldagen såsom fylleriövningar och fasta rutiner?

– Jo, barn behöver trygghet och struktur. Men trygghet borde hellre bestå av person, sammanhang och att känna förväntan, säger Frank.

Lärare med god ämneskunskap kan, menar Frank, skapa trygghet utan kantiga byggklossar, snarare se barnens behov för stunden, se deras frågor och svara på lusten att utforska tillvaron. Ämnen och kursplaner är ett sätt, med historiska anor, att hantera tillvaron och göra vardagen begriplig men strukturen får inte låsa tankarna och därmed skapa murar mot omvärlden.

– Har man som lärare goda ämneskunskaper kan man glatt säga ”Nu ägnar vi oss åt det här!”, även om man inte följer läroboken. Läraren har koll och vet vad barnen lär sig, även om frågorna kommer i ”fel” ordning, säger Frank.

– Barn ska ju inte bara lära sig en massa färdigheter i ämneskategorier utan de ska framför allt lära sig att tolka verkligheten. Deras undran och behov att se sammanhang är viktigast, säger Martin.

Annars riskerar skolan att bli en låtsasverksamhet. Barn är så välinformerade, så kunniga med huvudet fullt av tankar. Några undrar, ”Börjar tredje världskriget på lördag?”, en annan dignar under stress.

De tre blir ivriga. Skolan är framtidens plattform och lärarnas uppdrag har hög dignitet. Barn ska lära sig tänka kritiskt. Lära sig tänka själva genom att analysera mänskliga uttryck. Lära sig se världen i färg för att förstå vilka mekanismer som styr, varför världen ser ut som den gör. En dag ska barnen ta över. Då, om inte förr, måste de vara medvetna om spelet i

medierna där information haglar, fakta förenklas och dramatiken tar över. Som bilderna av flygplanens färd mot skyskraporna. I ett enda ögonblick upplöses gränsen mellan film och verklighet. Bilderna väcker starka känslor av överklighet och oändliga frågor: varför, hur, när och vad händer sedan?

– Förklaringar tar tid medan bilderna, som befäster åsikter, inte tar mycket tid alls. Ungarna sitter inte och tittar på tv:s diskussionsprogram på söndagskvällen, så var finns plats för deras analys och eftertanke? frågar Annette.

Makt att påverka

Men skolan har tid för eftertanke och rum för kunskap. I skolan bor makt att förändra och förmåga att samla erfarenheter, se vem som säger vad och varför. Pedagogernas ansvar väger tungt. I skolan kan barn lära sig hantera det ofattbart svåra. Lära sig att människor inte är onda eller goda, att världen inte är ond eller god. Lära sig reflektera, ställa frågor. Varför gör människor så och så? Svaren formar barnets livssyn. Människosyn. Världsbild.

– Barn måste få uppleva känslan av sammanhang, då förstår de att man kan påverka och att världen går att förändra, säger Annette.

Medier och kultur handlar ytterst om synen på barn och lärande. Om vuxnas förmåga att släppa kontrollen, om att låta barnen pendla mellan faktakunskap och slingrande tankebanor, djupdykningar och faktakunskap, känsla och förnuft.

Stöd till pedagoger

Människor tänker inte i rutnät. Lärandet uppstår när tankebilderna får en ram och man förstår vad man ser. Lärandet sker ofta oväntat, ibland av ”misstag”. Lärandets enda krav är ett öppet sinne. Kort sagt, skolan måste ge barn frihet att under ledning av kloka och trygga vuxna, utforska världen med hjälp av datorer, filmkameror, tidningar, teaterspel, dans och så vidare. Nu singlar luften i det lilla rummet, tankar slingrar sig i taket. Visst låter det klokt och rätt, men hur ska lärare hinna samtala med barnen om omvärlden?

– Just nu känner många pedagoger att de inte har fullt stöd, att det ställs för många och ibland motsägelsefulla krav på deras arbete. Pedagogerna måste få, både bättre och fler, möjligheter att sätta ”världen” på dagordningen, säger Annette.

Frågan är, vilken typ av stöd och utbildning som pedagoger i förskola och skola behöver för att hantera mediefrågorna. Frågan är inte lätt, svaren är många och en bred diskussionen behövs.

Filmkonsten – en livskonst

Av Ninni Mäki (2003)

**En stor röd kyrka. En grav, en röd ros och en gråtande flicka.
Mer behövs inte för att göra film om livets svåraste fråga – döden.**

– Tur att det inte var närbild, jag hade jättesvårt att hålla mig för skratt, säger Ida Olofsson, Valla skola, som agerat sörjande i sin och kompisarnas film.

Tre flickor slänger sig i lärarrumssoffan. Det är Ida Olsson, Ida Olofsson och Anna Haglund som går i nian och gillar att göra film på skoltid och fritid. Hittills har de gjort fyra, fem eller kanske bortåt tio filmer. Ingen vet riktigt.

– Vi sätter oss i konferensrummet så riskerar vi inte att bli störda, säger Martin Andersson, lärare.

Flickorna hittar rummet. De slår sig ned i var sin stol och förklarar snabbt att det är roligt att göra film och att de kan känna igen sig själva i filmen, åtminstone ibland, när de lyckats säga vad de vill säga.

– En bra film är spännande, säger Ida Olsson.

– Men det får inte hända för mycket, det får inte bli överkligt, säger Ida Olofsson.

– Tre-fyra minuter räcker. Och man måste kunna hålla reda på personerna, säger Anna.

Vad vill de säga? De skruvar på sig och nja, de vet inte riktigt, de filmar sånt som är kul och de vill göra roliga filmer.

– Allvarliga filmer är svårare, allting måste vara så perfekt, säger Ida Olsson.

– Man kan ju inte precis springa runt och skratta, säger Ida Olofsson.

Martin flikar in, att Valla skola inte är en filmskola. Den har medieprofil och de ägnar 180 minuter i veckan åt medier av olika slag. Ett mål är att alla elever ska ha arbetat, minst en gång, med film.

– Tyvärr har vi tappat fart i filmarbetet, det är synd, men vi ska bli bättre, säger han.

Ett stort problem är tekniken, främst i klipprummet. En enda redigeringsutrustning, som börjar bli sliten efter fyra års intensivt användande, skapar köer. Och köer tar lätt död på skaparglädjen.

– Fast nu har vi bestämt att köpa fyra nya utrustningar, då blir det bättre, säger Martin. En annan flaskhals är att få lärare behärskar kamera- och redigeringsteknik, manus-skrivande och annat filmtänkande.

Är det viktigt att få vuxnas stöd?

– Jo, man behöver någon som kan se utifrån, som man kan fråga om det blir bra, säger Ida Olsson.

Och ibland som praktisk handräckning, typ läraren som körde olycksbilen i den senaste filmen när Ida Olsson låg och frös och spelade död i snön.

Är det viktigt att synas i filmen?

– Joo, säger Ida och Ida som gillar att spela teater.

– Njaä, säger Anna som hellre står bakom kameran.

Flickornas närmaste mål är vårens filmfestival i Nyköping, Frame, som arrangeras av Film i Sörmland. Några filmer går vidare till riksfinal.

– Då har de någonting konkret att arbeta för, det är bra, men vår förhoppning från skolans sida är förstås att de ska lära sig någonting, säger Martin Andersson.

Här kan meningarna gå isär. Många ungdomars första tanke är inte att göra en film om franska revolutionen utan de, särskilt pojkar, vill skildra spänning och action, explosioner och vapen, mord och blod och död.

– Det är en avvägning mellan elevernas frihet att göra vad de vill och vår vilja att se filmen i ett sammanhang, säger Martin.

Men, förklarar han, alla ämnen ryms i filmarbetet eftersom man kan göra filmer om droger i no, texta på engelska och så vidare. Om man vill.

Flickorna lyssnar och jag undrar hur de klarar balansgången.

– Jo, när vi gör allvarliga filmer, fast det är inte så ofta, säger Ida Olofsson.

Då protesterar Martin Andersson och förklarar, att de minsann gjort filmer om mobbning och droger och den senaste filmen, *Rosens tårar*, som handlar om en ung flickas död. Och förstås, filmen om plastankan som mördade alla människor som kom i närheten av badhusets bassäng.

– Det var en bra film, säger Martin.

Flickorna brister ut i skratt, jodå, filmen blev rätt bra till sist. Och framför allt, de hade roligt.

– Det viktigaste är faktiskt att lägga ned ordentligt med arbete och tid på filmen, då blir det bra, säger Martin.

Vad lär de sig då? Spela teater, svarar flickorna, filmteknik och filmdramaturgi. Och så tänker de mer kritiskt, de kan inte se en film utan att notera klipp och effekter.

Martin flikar in, de lär sig planera. Vid första filmtillfället utbrister många, ”Vi behöver inget manus, vi har allting i huvudet!” och så försvinner de med kameran och filmar de kompisar som skrattar, gestikulerar och skriker.

Genom att göra misstag lär de sig strukturera och organisera arbetet. De lär sig ta ett steg i taget, se målet och vägen dit. De lär sig att ansvar. Ingen lärare säger, ”Nu ska ni jobba med sidan fem!”, utan de får själva ta in alla delar. Och vara stolta över vad de gjort.

Är ni stolta över era filmer?

– Jo, säger Ida Olsson.

– Ibland, fast ibland blir det hafsigt, säger Ida Olofsson och Anna.

Idéer har de i alla fall gott om. Och kameratekniken är inte svår – efter ett par filmer sitter det i ryggmärgen, att inte skaka kameran och söka vinklar, ju fler vinklar desto bättre. Att klippa däremot, är svårt.

– Det är lätt att lägga till saker, men då blir filmen lång och tråkig, säger Ida Olsson.

– Det är betydligt svårare att ta bort, säger Anna Haglund.

– Vår första film är tjugo minuter, den blev rätt dålig, väldigt dålig faktiskt, säger Anna.

Vill de påverka sina tittare? Njaa, de ser lite tveksamma ut, men joo, lite grann kanske, men det viktigaste är att tittarna förstår handlingen.

– Fast vi tänker nog mest på hur vi ser på filmen, inte så mycket på hur tittarna ser, säger Ida Olsson.

Det gäller att välja. Och välja bort. Martin förklarar, det räcker inte att säga, ”Vi vill göra en film om mobbning!”. Man måste ställa sig frågan, vad är filmens budskap, ska den visa hur man förhindrar mobbning, hur man stoppar mobbning eller vad?

– Det blir betydligt enklare om man begränsar sig, från början, säger Martin.

Flickorna arbetar alltid i grupp. De diskuterar idéer, skriver synopsis, manus och körschema, agerar, filmar och klipper, men trots de oändliga besluten har de aldrig blivit osams.

– Fast det kan bli en del tjafs förstås, när man vill olika saker, säger Ida Olsson.

– Då får man kompromissa, säger Anna Haglund.

Vem bestämmer? De tittar på varandra, och förklarar, de bestämmer allihop och de är lika envisa allihop. Måste man vara envis?

– Jo, om man ska få som man vill, säger Ida Olofsson.

Martin ser både nöjd och bekymrad ut. Han tänker på framtiden. Att utbilda lärare kostar pengar, men främst tid. Tid som de inte har. Är det hopplöst läge?

– Nej, men det får väl ta lite tid att bygga upp. Vi får lära oss av varandra och av eleverna, de kan ofta mer än oss, säger han.

Intresset bland lärarna finns, tror Martin, och alla kan, precis som eleverna, lära sig filma. Det viktigaste är att hitta sitt uttryckssätt och göra det man tycker om och är bra på, vare sig det är dialoger, ljussättning eller redigering.

– De flesta lärare är positiva, säger Ida Olsson.

– En del kunde vara positivare, säger Ida Olofsson.

Martin förklarar att arbetssättet är ovant även för lärare. Att filma tar tid och ingen vet vad resultatet blir. Om det blir någonting alls.

Vad lär sig lärare av filmarbete?

– Jag kunde själv inte filma när jag började här. Men man lär sig tänka på ett annat sätt, man får med helheten, säger han. Det är hemskt roligt, kanske mest för att man märker elevernas genuina intresse vilket man inte alltid gör på vanliga lektioner.

Flickorna drar tillbaka stolarna och går före till klipprummet, de trycker med vana fingrar på några knappar varpå flickan och kyrkan och olyckan tonar fram på skärmen. Nu återstår nästan bara bakgrundsmusiken, klassiskt eller Westlife – det är frågan.

Från IT- och mediapedagoger till IKT-piloter

Av Martin Lindgren

Moderna datorer introducerades i Katrineholms skolor genom ett politiskt beslut 1995. Kommunen bestämde sig för att satsa på datoranvändning i skolan och inhandlade därför 200 multimediedatorer som placerades ut på skolorna. Detta inköp följdes sedan av en omfattande kompetensutveckling, tätt följt av ett förmånligt hyrköpsavtal för all personal i kommunens barn- och ungdomsverksamhet.

Kommunens satsning hade ett ovanifrånsperspektiv. Man menade att om inte lärarna själva blev intresserade av datorer så var det svårt att få fart på användningen i skolorna. Denna satsning ledde till att de skolor som redan hade visioner kring datoranvändandet tog ett steg framåt medan de som inte tidigare visat intresse för datorer ställde sig avvaktande. Datorerna användes naturligtvis, men oftast för olika drillprogram i matematik och språk eller helt enkelt som skrivmaskiner.

Medvetenheten om att informations- och kommunikationsteknik (IKT) har en given plats i utbildningens värld och att detta för med sig ekonomiska och pedagogiska konsekvenser har konstaterats i olika skrivelser och utredningar. Men hur ska den pedagogiska verksamheten närma sig denna teknik? Hur blir IKT ett pedagogiskt verktyg? Teknikutvecklingen går snabbt och för den som vill följa med i utvecklingen krävs både tid, intresse och hjälp av dem som sitter inne med specialkunskaper. Detta har ibland lett fram till en klyfta mellan de som är ”teknikintresserade” och de som på grund av liten kunskap om teknikens möjligheter formerar ett motstånd mot användande av ny teknik i utbildningssammanhang. Framför allt har det saknats en fördjupad diskussion och kunskapsbildning kring de pedagogiska aspekterna av den tekniska och mediala samhällsombildning vi i dag upplever.

Ett IKT- och ett medieprojekt introducerades 1998 inom Barn- och ungdomsförvaltningen där till en början två IT- och mediapedagoger anställdes. Arbetsuppgifterna var att stödja och inspirera till en verksamhet där IKT och medier finns med som en integrerad del i den dagliga skolarbetet. Fokus skulle bland annat läggas på arbete i arbetslag och ämnesövergripande, undersökande och elevaktiva arbetssätt. IT- och mediapedagogerna skulle fungera som handledare i arbetslagens arbete.

När sedan ITiS introducerades i kommunen 1999 blev IT- och mediapedagogerna ansvariga. Intentionerna i kommunens första mediasatsning stämde väl överens med de målsättningar som ITiS hade. Organisationen för att driva ett projekt som ITiS fanns redan på Barn- och ungdomsförvaltningen vilket gjorde att arbetet redan från början gavs goda förutsättningar. IT- och mediapedagogerna anlätades som handledare och kunde fortsätta sitt arbete, men nu med statligt stöd.

Redan från början var avsikten att IT- och mediepedagogerna skulle inrikta sig på arbetslagsutveckling. I vissa fall fungerade det mycket bra, vilket också syntes på verksamheten. IT- och mediepedagogen blev det stöd som behövdes för att kunna arbeta vidare på egen hand med IKT. I andra fall var det enskilda pedagoger på skolor IT- och mediepedagogerna träffade – ibland ingen pedagog alls. Det fanns tillfällen då klassens lärare lämnade rummet och mediepedagogen fick göra allt arbete med eleverna. Detta sätt att arbeta övergavs ganska snart. Man insåg att för att sätta spår i verksamheten och för att överhuvudtaget kunna stödja och inspirera var skolans egen personal, helst hela arbetslaget, tvungna att delta. I och med ITiS fick man in fler arbetslag i det arbetssättet. Utgångspunkten blev mer elevorienterad och arbetssättet mer problembaserat. En förutsättning för ITiS var att hela arbetslag skulle delta i arbetet. Under de år som ITiS genomförts i kommunen har många framgångsrika utvecklingsarbeten fötts och fått fortsatt fotfäste i verksamheten.

De utbildningar som genomförts för skolpersonal i kommunen har utvecklats från grundkurser i Word till hur man gör en skoltidning. Grundkurser i enskilda skalprogram har ofta varit svåra att överföra direkt till verksamhet med eleverna. En kurs om hur man gör en skoltidning ger en bredare bild av vad det är man kan göra med IKT-stöd och hur verktyget kan användas pedagogiskt med eleverna. Här har det tydligt visat sig vilken väg som burit framgång. När man kan arbeta direkt med ett arbetslag och utifrån de behov som finns kunnat se vilket IKT-stöd som behövs så växer också ett engagemang och intresse för frågan fram. De enskilda utbildningarna i specifika program ger en ökad kunskap för den enskilde, men sätter inga spår i verksamheten på grund av att man inte ser den direkta nyttan med det man lärt sig.

Informationsteknik innebär idag också kommunikationsmöjligheter. I Katrineholms kommun är en kommunikationsplattform inom Barn- och ungdomsförvaltningen under uppbyggnad. Denna process startade under 2002 då ett projekt genomfördes för att titta på vilka möjligheter som fanns med ett sådant verktyg. Erfarenheterna från projektet, där fyra av 18 skolor fanns representerade, blev så positiva att förvaltningen bestämde sig för att gå vidare. Under 2003 har denna process fortskridit med en kompetensutvecklingsinsats där all personal fått utbildning i och tillgång till plattformen. Vi såg det som viktigt att pedagogerna först får möjlighet att lära sig handskas med verktyget innan eleverna släpps in. Allt för att det ska finnas tid att planera den pedagogiska användningen av systemet.

Vissa skolor har under slutet av 2003 också börjat släppa in sina elever i systemet och under 2004 kommer resten av eleverna att få tillgång till. Denna plattform ska vara ett stöd i pedagogens vardag och ska kunna användas i kontakten med andra pedagoger men också med elever och så småningom föräldrar. Det kan handla om att utbyta erfarenheter, tankar och idéer med kollegor, samarbete mellan elever från olika skolor kring gemensamma arbetsområden, delning av resurser och material och en möjlighet för föräldrar till bättre insyn i skolverksamhetens vardag.

Informationsflödet och mediebruset växer och det innebär nya utmaningar och nya frågeställningar för skolan. Med denna insikt har uppdraget för de tidigare IKT- och

mediepedagogerna utvecklats. Vi väljer fortsättningsvis att tala om IKT där ”K” står för kommunikation. Mediepedagogens roll har mer blivit att överblicka helheten istället för att koncentrera arbetet kring datorer. Därför har skolbioansvaret flyttats till mediepedagogen.

De kontaktpersoner som fungerar som IKT-ansvariga på skolor och skolbioombuden ska, tillsammans med mediepedagogen, hitta gemensamma intresseområden för att utveckla verksamhetsområdet medier. En i projektform anställd skolbibliotekskonsulent har också knutits närmare mediepedagogens arbete. Från att tidigare ha varit separata projektområden kommer dessa funktioner att samverka närmare i en gemensam organisation.

Ord som källkritik, informationssökning, Netikett och informationskompetens tar plats istället för server, hårddisk och megabyte. Kompetensen i kommunens barn- och ungdomsområden har förstärkts genom att så kallade IKT- eller mediepiloter utbildats. Dessa kommer att bilda ett nätverk för att kunna ta sig an uppgiften att stötta och inspirera sina kollegor.

Piloterna finns på varje skola och tanken är att de ska ägna sig åt pedagogik och inte teknik. För mycket tid har tidigare gått åt till att meka med maskiner och inte till att prata om hur maskinerna ska användas. Genom nätverket och de regelbundna nätverksträffarna samt ett gemensamt forum i vår kommunikationsplattform kan piloterna stödja varandra. De flesta skolor har en pilot utsedd, men det kan vara svårt att genomföra förändring i detta arbete själv. Man behöver stöd och det stödet ges genom nätverket.

En viktig faktor i utvecklingsarbetet är att många pedagoger är delaktiga och känner att de kan påverka processen. Det som händer på olika plan i organisationen tas tillvara och sprids till olika skolor. Av detta blir alla hjälpta. De som kommer med idéer får bekräftelse på att de är på rätt väg och de andra får vara med när nya idéer växer fram. Piloterna är också ansvariga, tillsammans med områdeschefen, för att utvecklingen lokalt av kommunikationsplattformen går framåt. Här har de stor frihet att utveckla något som passar just deras organisation.

Det som tidigare utfördes av en eller ett par centralt placerade IT- och mediepedagoger sköts idag av lokala IKT-piloter. Tillsammans med de andra i nätverket och tillsammans med förvaltningens mediepedagog finns idag större möjligheter för ett mer framgångsrikt utvecklingsarbete än tidigare.

Den framgång vi nått i utvecklingsarbetet med medier i skolan kan förklaras utifrån följande förutsättningar: Verksamheten riktar sig till hela arbetslag och inte till enskilda individer. Det är lättare för arbetslaget att utveckla sin verksamhet om alla i arbetslaget har ”gått på kurs” och inte bara enstaka ”eldsjälar”.

Det gäller att erbjuda driftsäker och ändamålsenlig teknik som ”möjliggörare” när pedagogerna vill utveckla sina idéer. I många fall har vi sett goda idéer som inte gått att genomföra på grund av undermålig teknik. Det måste också finnas en god kännedom om vilken typ av verksamhet som bedrivs för att kunna erbjuda ett så bra stöd som möjligt och

för att inrikta sig på nyttan med tekniken istället för tekniken i sig. Detta för att hålla kvar fokus på den pedagogiska utvecklingen. Det är inte teknikernas sak att utveckla skolan, utan pedagogernas.

Vad händer i skolan när man arbetar med skolbio?

Av Frank Stoor och Martin Lindgren

Skolbioverksamhet har bedrivits i Katrineholms kommun sedan 1996. Verksamheten byggdes ut under en treårsperiod till att omfatta alla barn och ungdomar i förskoleklass till och med skolår 9. Från läsåret 1998–1999 såg cirka 4.200 barn och unga film varje termin.

2002 blev något av ett mellanår med sparsamt filmtittande på bio när verksamheten drogs ner av ekonomiska skäl. Verksamheten såg ett tag ut att försvinna men har under 2003 tagits upp igen och vi erbjuder återigen skolbio för alla elever. Vi har blivit allt mer varse hur sårbar en verksamhet av detta slag är. Utan förankring i rätt grupper kan exempelvis skolbio vara ett minne blott när budgeten sätts.

Andra filmrelaterade aktiviteter och arbetssätt, kompetensutvecklingsinsatser och skapande med video, har utvecklats med skolbioverksamheten som bas. Verksamhetens tematiska karaktär har stimulerat till samarbete mellan personalgrupper och ämnesföreträdare omkring arbete med skolans värdegrund och övergripande uppdrag.

Skolbioverksamhetens mål har varit att

- ge möjligheter till och redskap för ett konkret arbete med film och filmanalys i skolan,
- stimulera elever, föräldrar och skolpersonal till ett mediekritiskt tänkande,
- stimulera elever och skolpersonal till eget berättande med film,
- ge elever erfarenheter av goda gemensamma och kommunicerbara filmupplevelser på biograf,
- stödja biografverksamheten i kommunen genom samarbete med den lokale biografägaren.

En utvärdering av skolbioverksamheten i Katrineholm 1996–2003

När skolbioverksamheten inleddes våren 1996 sågs det som viktigt att vara lyhörd för alla de synpunkter som fanns på verksamhetens utformning. Från 1996 har därför under varje termin någon form av utvärdering gjorts. De första terminerna utvärderades genom en kombination av några enkla frågor som skolpersonal fick besvara och ett uppföljande samtal vid sammanträden med skolbioombuden.

Från 1999–2001 har samma utvärdering gjorts varje termin. Under 2003 har en ny omarbetad version av utvärderingen spridits. En enkät med samma frågor har bifogats skolbioprogrammet. Skolbioombuden på varje skola har kopierat enkäten till alla vuxna som berörts av visningarna och enkäterna har skickats in till kommunens skolbioansvarige för bearbetning.

Någon enkät direkt riktad till elever har inte gjorts men en uppgift i enkäten har varit att beskriva hur elever har upplevt och värderat filmföreställningen. En elevreferensgrupp har sammankallats vid ett par tillfällen med representanter från årskurserna 7–9 för att utvärdera filmvisningarna och ge råd om filmval för kommande visningar. Utvärderingarna har legat till grund för planeringen av den fortsatta verksamheten. Dessutom har utvärderingar gjorts vid varje tillfälle då skolbioombuden träffats.

Skolbioverksamhet har i kommunen betraktats som ett utvecklingsprojekt och det övergripande syftet med verksamheten har varit samma som för annan skolutveckling i kommunen: att utveckla barns och ungdomars lärande. Hur har åren med skolbio påverkat skolan? I det följande görs några försök att sammanfatta åtta år med skolbio utifrån frågan om skolbio som skolutveckling.

Erfarenheter från åtta års skolbioverksamhet

Man får utgå ifrån att skolan vill utveckla sin verksamhet till en så bra verksamhet som möjligt. Om skolbio är en del av den verksamhet som bedrivs i skolan och inte något som erbjuds av någon annan aktör, vars motiv kan misstänkas vara andra än utveckling av skolans innehåll, blir också skolbioverksamheten behandlad som annan verksamhet i skolan: utvärderad, förbättrad och använd som en naturlig del i skolans pågående arbete.

Visar man mycket film växer också kraven på filmurval, kvalificerade former för visning och goda förberedelser. Filmvisningarna blir efterhand en återkommande kompetensutveckling som också berör andra områden än medier och film. För skolpersonal har många filmer fungerat som en möjlighet att utveckla egna värderingar och ståndpunkter samtidigt som filmerna öppnat möjligheter till tematisering omkring arbetsområden, samtal om värdefrågor och en dörröppnare mot yttervärlden.

Skolbioverksamhet fungerar inte automatiskt bara för att organisationen låter barn se film på bio. Skolbioverksamhet är också en tidsödande utbildning för personal i att se och tolka film, skapa nya samtalsformer och ha fantasi nog att fånga upp allas reaktioner och göra något av dem.

I Katrineholms kommun har varje skola utsett ett eller flera skolbioombud. Skolbioombuden har bildat en referens- och planeringsgrupp för skolbioverksamheten och har haft en nyckelroll för hur verksamheten kommit att fungera lokalt. Informationsspridningen inom skolan och den status verksamheten ges är avgörande för hur skolbioverksamheten lyckas slå igenom. De skolor som troget varit representerade på skolbioombudsträffar, vid förhandsvisningar och i utbildningar som anordnats är också de skolor som haft störst framgång när det gäller att ta vara på skolbioverksamhetens möjligheter. Det är på dessa skolor man finner alla de intressanta och fantasifulle uppföljningar och samtal som flertalet utvärderingar är en provkarta på. Det är också på dessa skolor som informationsflödet fungerar och samtalet i personalgruppen om film och medier hålls levande. I dessa skolors kvalitetsredovisningar kan man också läsa hur skolbioverksamheten blivit en del av det pågående skolarbetet.

Personalens utvärdering

Vid skolbioombudens träffar har frågor om planering, organisation och information, filmföreställningarna med för- och efterarbete på skolorna och förhandsvisningar eller andra kompetensutvecklingsinsatser för skolpersonal utvärderats. Det finns ett ganska stort enkätmaterial från alla år skolbioverksamheten funnits. Därför har en fråga vid genomgång av enkäterna varit om det skett någon utveckling över tid, framför allt när det gäller personalgruppens reflektioner om verksamheten och hur man använder sig av skolbiovisningarna i skolans verksamhet.

Ett problem i en jämförelse mellan de år utvärderingar gjorts är givetvis att det inte är samma personal som svarar varje termin. Ny personal kommer till som inte känner sig hemtama med skolbioverksamheten. Under hösten 1999 fanns till exempel en överrepresentation av personal från de lägre årskurserna och förskolan på grund av en särskild informationsinsats där.

Alla enkätsvar inte har heller samma tyngd eftersom de inte representerar lika många elever. Några enkäter har lämnats av tillfälligt anställda. Men svaren kan ändå ses som värdefull information från de vuxna som tillsammans med barn och ungdomar på ett eller annat sätt varit involverade i verksamheten. Generellt kan man se varje enkätsvar som representativt för en grupp barn eller ungdomar om 10–30 personer.

Antalet enkätsvar

<i>Hösten 1997</i>	22
<i>Hösten 1998</i>	43
<i>Hösten 1999</i>	105
<i>Våren 2000</i>	75
<i>Hösten 2000</i>	48
<i>Våren 2001</i>	62
2002	–
<i>Hösten 2003</i>	66

Planering, organisation och information

Ambitionen har varit att kontinuerligt förbättra skolbioverksamheten och anpassa den så långt som möjligt efter de behov som funnits i skolans vardag. Att så skett kan man också se av de inkomna enkätsvaren. Från att svaren under hösten 1999 innehållit ganska många påpekanden om dålig information till skolorna, dålig organisation för uppföljning inom den egna verksamheten och små möjligheter att påverka filmvalet, har enkätsvaren under våren 2001 och framåt mer handlat om filmönskemål, kompetensutveckling och utökning av verksamheten. Man kan också anta att själva verksamheten med förhandsvisningar, visningar, distribution av material och diskussioner på skolor om hur man ska använda film verkar som en kompetensutveckling av personalen.

Naturligtvis lär sig både arrangörer och inblandade skolor efterhand mer om hur man praktiskt hanterar skolbioverksamheten. Det kan gälla hur man centralt organiserar filmval, utskick av visningstider och information om föreställningar, hur biografen organiserar visningen men också hur skolan organiserar sig internt i samband med visningarna. Frågor om vilken film man ska välja och vem som bestämmer det, hur man skaffar information om det man ska se, vilka vuxna som ansvarar för att delta under elevvisningarna och hur man följer upp filmerna på bästa sätt kan vara avgörande för om skolbioverksamheten ska lyckas lokalt.

Från de första årens skolbiovisningar kan man av utvärderingarna dra slutsatsen att organisationen på biografen innan filmen kom igång har uppfattats som rörig. För sena insläpp har gjort att elever från ytterområden sitter som på nålar för att hinna tillbaka med bussar. En morgon försov sig biografmaskinisten. Det har också varit problem att parkera cyklarna (måste ställas på torget en bit ifrån biografen) och trångt och bråkigt vid insläppet. Några föreställningar har varit stökiga. Vid en föreställning stals en filmaffisch och glass från kiosken.

Problemen visar hur viktigt det är att ha en genomtänkt idé från första informationstillfället, under visningen med rätt vuxna närvarande på rätt plats och till uppföljningen av filmen. En del i arbetet med fungerande rutiner för filmföreställningarna har varit att ta fram en promemoria för skolbioföreställningar.

Av utvärderingarna framgår entydigt att tid för visningar måste bestämmas vid terminsstart eller terminen innan för att varje skola i god tid ska kunna planera in filmarbetet i sitt kalendarium. Material och information om filmerna har kommit ut till skolorna alldeles för sent. Många lärare har inte haft tillgång till material om filmerna före skolbiovisningarna.

Informationsflödet på skolorna tar tid och dessutom planerar skolorna sina aktiviteter långt i förväg. Som exempel nämns i utvärderingarna att många redan hunnit boka andra aktiviteter under skolbiodagen i juni efter skolans slut. Information om filmer och filmmaterial har ibland blivit liggande på skolan. Skolbioombuden har haft olika ambitionsnivå vad gäller organisation och informationsspridning på den egna skolan. Alla har därför inte nåtts av kringmaterial och förväntningarna har varit oklara kring vad som ska göras före och efter filmerna. Till en del kan den ringa administrativa resurs som funnits för skolbioverksamheten förklara problemet med informationsspridningen och servicemöjligheterna. Men det ska också sägas att de skolor som haft utarbetade rutiner för informationsspridning och engagerade skolbioombud aldrig upplevt informationen som ett problem.

Fram till 2001 tillämpades ett bokningssystem som innebar att gruppen med skolbioombud valde ut ett antal filmer som bokades och presenterades för skolorna. Skolor eller enskilda grupper fick önska film och tid varefter ett visningsschema sattes ihop. Bokningssystemet gjorde att det fanns möjlighet att önska film och filmvisning på tider och i sammanhang som passade den egna verksamheten. Alla måste inte se film och de som önskar se fler filmer kan få göra det. Några skolor har också låtit elever välja mellan två filmer och därefter satt ihop grupper som gör biobesök. Bokningssystemet fungerade bra och de allra flesta uppger sig vara mycket nöjda med rutinerna.

Efter uppehållet år 2002 kom rutinerna att förändras något. Istället för att välja ut ett antal filmer som skolorna får välja mellan så väljs en film per åldersgrupp, F-3, 4–6 och 7–9. Skolorna får sedan boka in sig på den film som passar de elever man har i sin verksamhet. Efter detta sätts ett visningsschema ihop som presenteras för skolorna. Alla är inte tvingade att se film utan det sker efter eget önskemål. De flesta väljer dock att se film på biograf med sina elever. De har integrerat skolbio som en del av skolarbetet och det är något de flesta känner är viktigt för verksamheten.

Filmutbudet

I stora drag har filmutbudet under den tid skolbioverksamheten pågått varit lyckat. Mest diskussion har uppstått kring filmer för de lägre årskurserna. Frågor om det lämpliga eller olämpliga i att visa filmanimationer, filmer som redan setts av många barn, kortfilmspaket eller längre spelfilmer. Även filmernas innehåll har diskuterats.

En tydlig slutsats man kan dra är att de vuxna som har lång erfarenhet av skolbio och därmed vet hur man kan arbeta med olika slags filmer kan få ut något ur allt som visats. Ju närmare skolans dagliga innehåll skolbioverksamheten organiseras, desto lättare är det att få ut något pedagogiskt värdefullt av varje filmföreläsning.

De mest negativa reaktionerna har kommit från personal som sett skolbiofilm för första gången och kanske inte förberett vare sig själva eller sina elevgrupper på vad man skulle se och hur de kan använda filmupplevelsen i fortsatt arbete.

Första gången film visades för förskoleklasser och de lägra årskurserna var ett av alternativen den animerade filmen *Djungeldjuret Hugo*. Många reagerade på att filmen var tecknad och menade att det är svårt att diskutera en tecknad film seriöst eftersom tecknat för barn alltid uppfattas som underhållning. Flera lärare vände sig emot tecknade filmer ”för det ser de så ofta ändå”.

När den animerade filmen *Kirikou och den elaka häxan* visades hösten 2000 var det ingen som ifrågasatte att den var tecknad. Men då hade också frågan om animation (form) och handling (innehåll) diskuterats vid varje skolbioombudsträff och kompetensutvecklingstillfälle.

Många lärare har tyckt att det är synd att flera av filmerna som visats som skolbio redan finns på video och kanske har setts av flera barn, som till exempel *Djungeldjuret Hugo* eller *Sanning eller konsekvens*. Andra har reagerat mot kortfilmspaket för små barn. För att det ska vara meningsfullt att gå eller åka buss till biografen med elevgrupper bör filmerna som visas inte vara för korta och om det visas kortfilmsprogram så måste programmet vara så välkomponerat att filmerna inte tar ut varandra. Bäst för små barn är bra långfilmer på svenska eller med svenskt tal.

Att ha elever med i urvalet av filmer har visat sig vara en väg till ett lyckat filmval. Tyvärr har dessa referensgrupper av elever inte bibehållits efter det uppehåll som varit, men under

2004 kommer denna fråga att diskuteras i skolbioombudsgruppen och ambitionen är att ha med elever och pedagoger i samma grupp, alltså ha elevskolbioombud tillsammans med pedagogombuden. Eleverna kan då medverka till att ytterligare stärka skolbions roll i verksamheten. Har eleverna varit med och bestämt film själva så ökar deras engagemang.

Förhandsvisningar

Sedan skolbioverksamheten inleddes har en målsättning varit att förhandsvisa skolbiofilmer och anordna pedagogiska träffar kring filmer för skolpersonal. Här har vi ibland valt att bjuda in Film i Sörmland för att ge tyngd åt det som sägs samt för att kunna få ta del av erfarenheter från andra kommuner. Dessa aktiviteter ger personalen chans att i lugn och ro reflektera över och diskutera den film som de senare förväntas arbeta med tillsammans med eleverna i skolan. Barn och unga som ser film på skoltid har rätt till samtal efter filmen med en väl förberedd pedagog som inte själv blir överraskad av filmens innehåll utan på ett professionellt sätt kan leda för- och efterarbetet kring filmen.

Ett återkommande problem vid förhandsvisningar av film har varit att hitta tider som passar personalen. Många har angett i enkätsvar att tiden på ett eller annat sätt hindrar dem från att delta. Av praktiska skäl har heller inte alltid klassens lärare kunnat se filmen tillsammans med sina elever. Då faller lite av idén att ”dela en filmupplevelse”. Men attityden till förhandsvisningarna har förändrats och allt fler lärare prioriterar förhandsvisningar. Personalgrupper på skolor har också krävt att filmvisningarna organiserats så att den personal som sett filmen med sina elever också kunnat ta hand om uppföljningen.

Det som inträffat under vår senaste skolbiosäsong är att hela arbetslag bestämt sig för att ställa in sin konferens och tillsammans gå och se den film som eleverna så småningom får se. Fler och fler lärare deltar alltså i förhandsvisningar av skolbiofilm. Bland dem som skickat in enkätsvar har procentandelen som deltagit i förhandsvisningar av skolbiofilm ökat från ungefär 20 % till 40 % från 1999 till 2003. Andelen personal som tycker att förhandsvisningarna är onödiga minskar enligt statistik från enkätsvaren.

Kommentarerna i enkätsvaren kring frågan om förhandsvisningar ger en bild av att förhandsvisningar uppfattas på olika sätt. Somliga kan inte se den omedelbara nyttan med visningarna medan andra menar att det är helt nödvändigt att ha sett filmen före eleverna för att rätt kunna arbeta med den.

För- och efterarbete

Det har varit intressant att försöka undersöka om det skett någon utveckling under de år som gått vad gäller för- och efterarbete av skolbiovisningarna. Den öppna frågan som berört hur man använt – eller inte använt – filmvisningen i verksamheten har funnits med i enkäterna i någon form sedan skolbioverksamheten inleddes.

Om man överblickar hela materialet finns en hel katalog av idéer och tips på hur man kan arbeta med film i skolan som svar på just denna fråga. Man skulle kunna tänka sig att metoder utvecklas över tid och att fler lärare låter barn rita, skriva och arbeta med en

mångfald av metoder och sinnen ju mer man håller på med film i skolan. Det är svårt att utläsa av enkätsvaren om filmbearbetningsmetoderna generellt blivit mer komplexa ju längre lärare arbetat med skolbio. Däremot kan man kanske dra några slutsatser av hur lärare formulerar sig om förberedelse och efterarbete. Tydligt är att fler lärare tänker in fler och mer utmanande möjligheter kring skolbiofilmerna ju längre tid de får hålla på med skolbioverksamheten.

Det är viktigt att hinna arbeta med filmvisningarna på skolan. Någon på varje skola bör ha ansvaret för att förarbete och efterarbete sker i varje undervisningsgrupp. Alla elever och lärare som ser film måste få god information om filmen och filmvisningarna i förväg. Några lärare och klasser har uppenbarligen inte vetat mycket om filmerna före skolbioföreställningarna, inte heller haft tillgång till material om filmerna och därför inte heller gjort något större efterarbete kring filmerna. Somliga lärares egna reaktioner på filmen ("Filmen var dålig", "Jag tyckte filmen kändes för tunn att starta en diskussion utifrån") har också styrt det som skett i klassen efteråt.

De skolor som tidigare sett film på skolbio, upparbetat rutiner för informations spridning och organiserat för- och efterarbetet utifrån tidigare erfarenheter visar också prov på ambitiösa arbeten kring filmerna där formerna varierar i samtalet om de livsfrågor filmerna berört. ("Varje barn gjorde en bok om Hugo", "Talade, ritade och skrev i teman om känslor", "Barnen fick välja att måla en scen där Hugo var lycklig, rädd eller modig", "Diskussioner", "Eleverna målade varsin scen ur filmen, dessa bilder sattes sedan upp på väggen och utifrån dem samtalade vi om filmen").

Att iaktta skolbioverksamheten över tid visar hur många elever och lärare börjar tänka in skolbio i undervisningen och hur många arbetat ambitiöst med och kring filmerna som visats. Inte minst förberedelser kan vara det som avgör om en filmföreställning blir lyckad eller inte. De gemensamma skolbioupplevelserna fungerar som en referens utifrån vilken man kan diskutera och bilda sig egna uppfattningar. Formuleringar som "Vi såg den som ren underhållning" (hösten 1998) och "Inget att arbeta med direkt" (hösten 1998) står i kontrast till senare enkätsvar som visar på en helt annan attityd till filmen som medium: "Vi kommer att se utdrag ur andra filmer om Förintelsen och jämföra" (våren 2001).

Flera av de senare enkätsvaren visar på vilken rikedom av trådar att nysta runt som en enda filmupplevelse kan ge. "Vi läste boken *Ön i Fågelgatan* under vintern, jämförde med *Anne Franks dagbok* med mera. Vi samtalade och ritade bilder" (våren 2001). "Vi såg på kartan var Iran ligger. Pratade om olika seder, språk och religion. Jämförde hur det var i Sverige förr när bara mannen förvärvsarbetade" (våren 2001). "Vi pratade om ondska, mod och förlåtelse" (hösten 2000).

Många svar speglar också det faktum att fler lärare ser hur man kan koppla skolbiovisningar till det man ändå håller på med i skolan – språklig träning i tal och skrift, uttryck genom bild, begreppsförståelse: "Vi tränade på att skriva ett referat" (våren 2001). "Vi skriver, till exempel brev från Joanne när hon rest vidare med cirkusen, möte efteråt, Boyles situation med mera" (hösten 1999). "Återberättande, analys, reflektion" (hösten 2000). "Vi målade – inspirerade av filmen – fina bilder!" (hösten 2000).

Man imponeras av hur seriöst och genomarbetat många lärare hanterat skolbiobesöken från verksamhetens början. Delar av personalgruppen har från början haft höga förväntningar på skolbioverksamheten och deras ambition att göra något av varje visningstillfälle har därför också varit hög.

Förändringsarbete i skolan tar tid. Det som ska bli bestående måste utvecklas med tålamod och självkritik. En viktig förutsättning för skolbioverksamheten är engagerade skolbioombud som kan förmedla information och lyfta samtal kring film och medier lokalt på varje skola. Frågan blir då en lokal angelägenhet och inget som påtvingats ”uppifrån”.

Djingis – filmvisningsutrustningen

Användningen av film har blivit ett självklart inslag i skolans verksamhet och ett stöd i det pedagogiska arbetet. I styrdokumentet för skolan i Katrineholm finns stöd för denna typ av verksamhet och det finns ett ökat intresse och engagemang för att arbeta med medier och med rörlig bild i våra verksamheter idag.

Barn- och ungdomsförvaltningen har sedan 2002 en mobil filmvisningsutrustning som vi kallar Djingis – likt den mongoliske härledaren. Tanken är att kunna erbjuda våra skolor bättre förutsättningar när man vill visa rörlig bild lokalt på skolan. Denna utrustning är alltså mobil i syfte att den ska kunna flytta runt till de verksamheter som behöver nyttja dess möjligheter.

Tidigare har skolorna varit hänvisad till tv och video. Att trängas 30 personer runt en tv kan förstöra vilken god film som helst. Men framför allt har vi saknat möjligheten att göra elevernas egenproducerade filmer rättvisa. Visningsutrustningen Djingis omfattar stor, portabel duk, DVD, video, kvalificerat ljud och videokanon.

Som det ser ut i kommunen kommer visning av film och egen produktion av rörlig bild att öka i takt med att kompetensen bland pedagoger och elever ökar. Det är viktigt att skapa en arena för att kunna visa upp elevernas egna filmer, så att de når en publik utanför den egna klassen. Djingis skulle kunna bidra till att skapa lokala filmfestivaler med egenproducerat material. Djingis kan också användas för filmvisningar som komplement till den ordinarie skolbion eller vid förhandsvisningar av skolbiofilm.

På många platser i kommunen är möjligheterna att ta sig till biografen begränsade. Djingis ger möjligheter för intresserade ungdomar att bilda filmklubbar och lära om film. Detta kan ytterligare bidra till att öka intresset för film i skola och på fritid.

Vad är ett bra liv?

Av Ninni Mäki (1999)

När lamporna tänds och publiken går ut, börjar den verkliga föreställningen. Klass 7 intar scenen. Läraren Marie Magnusson sätter sig på katedern, ungdomarna i sina bänkar. Spelet om livet vid Nyhemsskolan kan börja.

Två ungdomar står framme vid vita tavlan och ritar med tjock overheadpenna en fotbollsplan, ett ansikte och en enögd streckgubbe, detaljer som de minns ur filmen *October Sky*, dagens skolbiofilm. Filmen, som sågs under koncentrerad tystnad i den fullsatta salongen, handlade om en amerikansk tonårspojkes kamp för sin dröm att bygga en raket.

Samtidigt, i andra klassrum, ritar andra ungdomar sina minnen ur samma film, under ledning av no- och so-lärare. Och Marie är glad. Hon gav sina kollegor de pedagogiska tipsen i morse. Annars känns det rätt ensamt att tro på film som outsinlig lärokälla för viktiga frågor eller själva livets betydelse. Marie får ofta höra kommentarer i personalrummet: ”Ni har det bra, som ser film.”

Tecknaren bakom streckgubben förklarar att han ritat filmpappan med skadat öga.

– Pappan var dum, utbrister någon.

– Sträng, säger en annan.

Marie greppar tråden. Hade pappan en viktig roll? Jaa. Hur var han som person? Han gillade bara en unge. Ska föräldrar behandla barn lika? Ja! Var han elak? Njæe, han räddade folk ur gruvan, ju.

Marie sitter på katedern, dirigerar diskussionen. Kastar ut frågor, fångar in svaren. Pushar, driver, peppar. Lockar ungdomarna att se filmen med andra ögon. Få dem att lyssna till sitt tyckande och tänkande, sin känsla.

– Homer fick stöd av miss Riley att bygga raketerna, hade hon några själviska motiv?

Inget svar.

– Vad vill lärare, egentligen?

Inget svar.

– Jag vill förmedla någonting bra till er, det ville nog Miss Riley också. Kan ni se fler skäl?

– Hon ville att de skulle få ett bra liv, säger en pojke.

– Men vad är ett bra liv?

Marie gillar film, ser gärna olika slags filmer. Och hon vet, ungdomar kan film, de tolkar bildspråket blixtnabbt. Men de behöver hjälp att tolka filmens budskap, att fördjupa och förstå filmrollernas karaktärer och ta personlig ställning till handlingen.

Hon fortsätter:

– Homer fick stöd av fler, vilka?

Pluggisen, svetsaren, svarvaren. Och av mamman, svarar eleverna.

– Ja, mamman stöttade honom tidigt. Och hur reagerade hon när han tog sönder hennes nya hett efterlängtade staket? frågar Marie.

– Nästan inte alls, hon tog det ganska lugnt, säger någon.

Tempot i diskussion är högt men störs när en av pojkarna ivrigt konverserar sin bänkgranne.

– Prata så alla hör. Jag vill gärna höra din åsikt, säger Marie.

Grabben tittar upp, lite överraskad, men berättar villigt.

Att formulera skolans trivselregler om kepsar, pennor och klotter går fort och lätt. Att tala om relationer, hur man ska vara mot varandra, är betydligt svårare. Men, funderar Marie, kanske reglerna utgör väckarklockan som får liv i elevernas lust att argumentera och bry sig. För sina värderingars skull. Men nej, hon gillar inte temadagar om etik och moral. Samtalen ska bölja fritt i takt med människors tankar. Man ska prata när känslan är stark, när hotet känns nära och angår.

– Menar ni verkligen att glasögon är tecken på en pluggis? Kan man se sånt utanpå?

– Jaa...

Ungdomarna får i uppdrag att samarbeta, samtala och därefter rita filmens centrala motiv på ett stort papper. Samt att formulera filmens budskap i en mening. Två flickor tvekar och vill inte gruppjobba med två pojkar. Marie säger lugnt, lägg av. Flickorna lommar iväg.

Det går lite trögt och Marie går runt, lyssnar, frågar. En grupp elever har på sitt papper skrivit: "Om man kämpar hårt så når man sitt mål."

– Är det så?

– Nej, inte alltid. Inte om man inte är tillräckligt duktig, svarar någon.

– Homer var inte bra på matte men han började plugga. Och han lärde sig, eller hur, säger Marie.

Frågan är het. Åsikterna går isär.

– Viljan räcker inte om man blir skadad. Eller inte har pengar, säger flera killar.

– Men det är väl bättre om man vill, än om man inte alls vill?

– Jo... ..

Varför, varför, varför? Marie använder öppna frågor för att fresta ungdomarna att använda ord, vilja berätta. Men oavslutade tankar flyter upp, söndrar koncentrationen. Och några pratar fotboll, skriver och ritar fotboll, är i fotbollen.

Till sist får Marie nog, river bort en flik av bladet och ger pojkarna bakläxa. En av dem lyfter pennan, skriver: ”Jag tycker att filmen handlar om en far och hans son.” Då, plötsligt, vill alla i gruppen signera papperet. Marie ser. Och går vidare i diskussionen.

Hon vet ganska väl vad hon gör, har jobbat som lärare länge. Eller kanske snarare, vet att hon ibland ingenting vet. Att prata om etik och moral, är att vistas i ingenmansland, utan facit, utan färdiga svar. Men tanken skrämmer inte, hon vet, hon är inte ensam. Många i klassrummet står för goda värderingar och bjuder på sina tankar, sitt liv.

– Jag tror att viljan betyder oerhört mycket. När jag var sju år ville jag bli lärare. Och nu står jag här, säger hon.

Marie älskar etiska samtal med ungdomar. Hon njuter av stämningen i salen när alla elever engagerar sig, när stämningen är hög av eftertanke, av vilja att uttrycka sig. Hon blir lika engagerad själv. Att starta en diskussion utan sig själv, utan hjärtat, vore dumt. Hur ska hon då inspirera elevernas tankar? Den egna lusten är ett krav, liksom hennes längtan att få svar på de stora och svåra frågorna. Nja, kanske inte en alldeles ny lärare ska ge sig in i personliga klassamtal, det är viktigt att vara trygg i sin lärarroll, att våga vara sig själv och umgås spontant med ungdomarna. Tycka om och acceptera, de unga, såväl som sig själv.

Målet är att visa ungdomarna att hon står för sina åsikter, att hon vågar göra sin röst hörd. Så att de vågar göra likadant, avslöja vilka de är.

Fönstren står öppna, sval luft sprider sig i klassrummet. Marie hade förberett fler diskussionsfrågor men hettan har tärt på koncentrationen. Hon sammanfattar dagen.

– Hur ofta gör man inte val för att tillfredsställa andra? Som när en morfar vill att man ska spela fotboll. Eller en kompis vill att man ska snatta.

– Det är viktigt att lyssna på sin egen inre röst, vad vill du själv? Ja, att skapa sitt eget liv. Och det är jätteviktigt att samarbeta, man kan stödja varandra på olika sätt och nå mycket längre. Vi är bra på olika saker.

– Det var väldigt fint sagt, säger en pojke.

– Visst var det. Har ni någon vision för ert liv?

– Ja, att bli fotbollsproffs.

– Kommer ni att lyckas?

– Ja...

– Ingen som blivit inspirerad att bli so-lärare?

– Njajeee...!

Ungdomarna tar sina väskor, går hem. Marie funderar, filmen borde kanske ha väckt mer engagemang. Hon minns *Fucking Åmål*, då var tavlan fulltecknad av minnesbilder. Men kanske är det för varmt, eleverna är trötta. Hon tar sin korg, det är dags att träffa arbetslaget. Dörren stängs. Slut.

Skolbio är dramatik i verkligheten

Av Ninni Mäki (1999)

Ungdomarna släntrar i klasar nedför backen, bildar klungor på trottoaren utanför bion. Minglar lite, retas och fnittrar. Sneglar nyfiket på varandra, i smyg. Så öppnas dörren, de rinner in i salongen, hittar en röd fåtölj i halvmörkret. Sjuncker ned. Filmen om Tsatsiki kan börja.

Tsatsiki tar av sig jeansen, tar på badbyxorna, spridda skratt i salongen. Tyst, ropar en röst, sedan tar berättelsen om *Tsatsiki, morsan och polisen* överhand. Uppmärksamheten är försiktig men helhjärtad. När Tsatsikis mamma tar strid mot rektorn hörs spridda applåder. Och när mamman och polisen i slutscenen omfamnar varandra går en samfällid men återhållen lättnadens suck i luften.

Första dagen efter påsklovet samlas klass 6 B vid Skogsborgsskolan i klassrummet för att, som vanligt, prata om skolbiofilmen. Vanligtvis brukar de samtala om filmen direkt efter visningen men eftersom klassen hade vikarie den dagen sköt de på diskussionen. Nu, två veckor efteråt, har tankarna lite svårt att hitta vägen till Tsatsikis värld, mycket har hänt och lovet sitter i kroppen.

Klassläraren Barbro Medin introducerar diskussionen genom att be om spontana betyg. Vad tycker ni? Var det en bra eller dålig film? Några armar åker högt i luften. Andra ser sig om, sträcker tveksamt upp handen. Slutligen får dock filmen toppbetyget fem av några ungdomar men underkänt, betyg ett och två, av desto fler.

– Försök fundera, vad som var dåligt eller bra. Hela filmen behöver ju inte vara dålig även om ni inte gillar delar av den, säger Barbro inför nästa uppgift, att ge plus och minus, det vill säga att hitta argument för och emot.

– Om jag vore sju år skulle filmen vara bra. Men jag är inte sju och tycker att en del scener känns löjliga, säger en flicka.

Många instämmer. Filmen är bra, men ändå inte. Man frågar inte chans när man går i sexan. Och föräldrar betar sig inte som Tsatsikis mamma som svor, grät och bad om förlåtelse om vartannat. Och, framför allt, föräldrar skäller inte ut rektorn.

– Det var taskigt. Tsatsiki hade ju sagt till henne att ”Du ska väl inte bli arg och svära”, och så gör hon det, säger en flicka.

Åsikterna är många. Barbro leder diskussionen. Vad säger ni om mamman?

– Jättekonstig, säger några ungdomar.

- Tsatsiki tror att han får göra vad han vill. Hon är inte så bestämd, säger en flicka.
- Hon har ganska häftigt humör, eller hur? Men man kanske kan ändra humör snabbt, eller vad tror ni? frågar Barbro.

Alla deltar i samtalet. En pojke stöter sin bänk i stolsryggen på kompisens framför, någon går ut och dricker vatten. En pojke bläddrar i smyg i en broschyr.

Då avbryter Barbro klassdiskussionen och delar ut ett papper med några skriftliga frågor. När är pappa bra att ha? Mamma? Vilka egenskaper är viktiga hos föräldrar? Varför kan det vara pinsamt att berätta att man tycker om någon? När kan jämnåriga kompisar ha större betydelse än vuxna?

Frågorna väcker tankar, alla förstår dock inte avsikten och frågar Barbro men de flesta böjer huvudet över bänken, funderar och skriver. Därefter hämtar de vita, lite tjockare, pappersark och börjar illustrera antingen en filmaffisch eller en teckning med motiv ur filmen.

En grupp pojkar samlas runt två häften med illustrationer och texter som klassen gjorde om skolbiofilmerna som visades i fjol. Nu bläddrar de ivrigt, kommenterar och minns.

Vad tycker ni om skolbio?

- Bra, fast det beror på vad det är för film. Alla filmer som vi har sett har haft samma stuk på. Två barn som gör någonting, säger Gustav Eriksson.

De andra killarna nickar. De föredrar spännande filmer, gärna lite action. Men Tsatsiki var inte helt fel, lite udda kanske, men mellanbra.

Skolbio är kul, konstaterar några flickor, det är lite spännande att få gå på bio och samtidigt träffa elever från andra skolor. Och inte minst, att få göra någonting annat än skolarbete, någonting ovanligt.

- Man lär sig lite av filmerna. Som att det är viktigt att visa respekt och ta ansvar, säger Mirja Jonsson.

Vad lärde du dig av *Tsatsiki, morsan och polisen*?

- Jag vet inte riktigt. Kanske hur det känns att vara utan sin pappa, säger Mirja.

Kim Eriksson och Sara Andersson tycker också att många skolbiofilmer är lite för barnsliga, fast de kände igen sig i *Tsatsiki*. Eller snarare upplevelser som kompisar berättat om. Känslan av både glädje och sorg satt kvar i magen efteråt.

- Jag ser helst roliga filmer, säger Sara.

- Och kärleksfilmer, säger Kim.

Lugnet sprider sig i klassrummet, ungdomarna ritar och pratar men ingen hinner göra färdig sin bild innan skoldagen är slut. De får fortsätta en annan dag.

När ungdomarna gått ut börjar Barbro fundera, vad blev bra? Mindre bra?

– Frågorna blev kanske inte så bra. Barnen förstod dem inte, fast jag tyckte att jag försökte förklara. Och teckningarna, de brukar lägga ned mer energi men den här filmen kanske inte berörde så mycket.

Hon konstaterar att barnen i tolvårsåldern är väldigt måna om kompisars åsikter, att det är viktigt att inte avvika, att de kämpar hårt för att upprätthålla sin image. Hon samlar ihop papperna och går längs den långa tysta korridoren mot personalrummet. Det är strax dags för personalkonferens men hon gör en gest mot soffan, hon har tid att prata en stund.

Varför arbetar du med skolbio?

– Jag är intresserad av sånt som ger en ny vinkel och en annan dimension på skolarbetet. Film, teater, musik och liknande upplevelser gör att man lättare kan sätta sig in i andra människors situation.

– Ju starkare och svårare saker som visas på filmen, desto mer berörda blir barnen. De påminns om sånt de själv varit med om men det är lättare att prata om människor i filmen, än om sig själv.

Barn, menar hon, behöver prata om känslor och upplevelser utifrån besvärliga frågor. Hur är föräldrar? Vad är vänskap? Vad innebär det att vara kompisar? Ja, hon gillar själv filmer och går gärna på bio och teater, fast det blir inte så ofta som hon skulle önska. Många barn går inte på kulturella föreställningar särskilt ofta och de behöver öva sig att vara åskådare, umgås med främlingar. Visst, medger hon, har det varit bekymmer med ungdomarnas uppträdande under skolbion, men oftast har det gått bra.

Hemma i tv-soffan gör man ju som man vill. Pratar, äter, reser sig och byter kanal, när man vill. Men att stå i kö, sitta still, vara tyst, inte prassla med godispapper och visa sin uppskattning genom att applådera, är en annan sak.

– Man kan ju jobba på så många olika sätt: gruppdiskussioner, gruppmålningar och mycket mer. Jag tycker själv att jag borde organisera arbetet med skolbion bättre, göra lite mer kring filmen men jag saknar kraften, att nå dit jag vill

På bordet bredvid ligger filmtidningen Zoom utgiven av Svenska Filminstitutet. Barbro bläddrar, visar, berömmar. Här finns recensioner, frågor och pedagogiska tips inför skolbiodagarna som blivit en god inspirationskälla inför skolbiofilmerna.

– Vi lärare borde samarbeta mer, stödja varandra. En gång planerade vi faktiskt att hela skolan skulle se en skolbiofilm samtidigt och ägna förmiddagen åt uppföljning av filmen.

Men det rann ut i sanden, vi är väl för splittrade, än så länge. Det handlar om att vi måste prata ihop oss bättre och hitta sätt att samarbeta om filmerna.

Elevernas svar på frågorna som Barbro Medin delade ut

Om föräldrar

- Pappa är lite roligare av sig.
- Mamma är mer omtänksam.
- Föräldrar brukar veta vad som är bäst för sina barn men går ibland till överdrift och skämmer bort dem.
- Jag tycker att det är bra med pappor, man kan prata med dem. För min pappa har i alla fall tid.
- Min mamma betyder lika mycket som min pappa, de är lika bra på att förstå.
- När man är tjej så behövs mamma mer för att prata tjejsnack, puberteten med mera.

Vilka egenskaper är viktiga hos föräldrar?

- Kärlek.
- Att dom är bestämda och snälla ibland och kan sköta om hemmet, sig själva och barnen.

När är pappa bra att ha?

- När man behöver hjälp.
- När nån varit dum mot en.
- När man ska hitta på någonting roligt och mamma inte orkar med.
- Ofta.
- När hunden ska ut.

När är mammor bra att ha?

- Aldrig.
- Inga speciella stunder.
- När hon är glad och får pengar.
- Om man är ledsen.

Framtiden är ljus

Av Ninni Mäki (1999)

Tobias är 16 år och har just kommit från skolan. Hans föräldrar är på sina jobb. Han sätter sig framför datorn. Där beställer han en injektion näring som kommer ur en speciell sladd ur datorn. Så börjar den tecknade filmberättelse som klass 8 ABC i Valla skola gjorde en vårlig vanlig förmiddag.

Solen skiner, äppelträden blommar, fönster och dörrar står på vid gavel. Några ungdomar sitter i en sal. Ritar, målar och klipper ut ledade dockor, ansikten och bakgrunder. En flicka håller upp ett ansikte.

– Ska den här vara med?

– Jaaa!

Det är bråttom, klockan är tio, filmgruppen väntar. Halv tolv ska den animerade filmen vara klar för visning.

Efter att Tobias fått sin näringsinjektion kallar han på sin kompis via datorn. Han frågar, om de ska hitta på något.

– Det ser så lätt ut på tv men det ligger faktiskt ett jättejobb bakom varje minut. Man lär sig en hel del, det är roligt att göra film. Och det är bra att veta vad som sker bakom kameran, säger Anna Eriksson.

Självklart blir man påverkad av film. Värst är kanske såporna, de är så överkliga. Som om det finns en bättre värld med kärlek och pengar, någonstans.

– Jag skulle vilja jobba med media, gärna skriva manus om verkligheten, så att ungdomarna lär sig uppskatta sin egen vardag, säger Kija Makungu som har suttit i manusgruppen vars uppdrag var att skriva om framtiden.

Hur ser tillvaron ut om 30 år?

– Framtiden ser ljus ut, säger Frida Fredriksson.

– Ja, allting utvecklas hela tiden. Istället för att sitta hemma eller vara ute och supa som många ungdomar gör, så kan de kommunicera via datorn, säger Kija.

Framtidsdatorn har allt. Sinnliga upplevelser, fysisk näring och information som snabbt och effektivt, levereras in i människan, på ett artificiellt och outgrundligt sätt.

Ska vi åka till Sydamerika och kolla läget? Javisst, vi tar på oss brillorna och drar. I rummet intill sitter filmgruppen runt ett bord med ögon intensivt fästade på filmens första bild. Över bordet står en stor låda med en liten kamera på stativ. Tystnad råder, en slags inväntande koncentration.

– Tryck nu! Nja, bilden är lite sned, säger Elin Panzare, projektanställd filmanimator från Film i Sörmland.

En pojke justerar bilden i rätt läge, en annan trycker på knappen. Kameran tar en bild. Lite ryckligt blir det, förstås. En vanlig spelfilm innehåller 24 bilder i sekunden, den här animerade film innehåller åtta bilder.

I brillorna finns en inbyggd simulator för ljud, bilder, lukt, smak och känsel som är gjorda med sådan precision att man inte kan skilja den virtuella verkligheten från den riktiga.

En timme kvar. Ljudgruppen som ska lägga på speakertexter, musik och djungelljud trampar otåligt utanför filmrummet.

– Vi kommer aldrig att hinna, vi har för lite tid, vi borde haft hela dagen, säger Robin Eriksson.

Att göra animerad film är trist, tycker de. Och inte lär de sig särskilt mycket heller, trots att skolan har bra filmutrustning.

– Det blir ingen känsla, det är ju bara papper. Det vore roligare att göra riktig film, säger Tomas Källberg.

De har lärt sig en hel del. De ser på film med andra ögon, tänker mer på arbetet bakom, på alla människor som springer runt, gör olika saker, har bråttom.

Tobias och hans kompis blir anfallna av två gorillor. De skriker och är rädda.

Läraren Anders Pålsson dyker upp. Kollar läget, tittar på klockan, ser lugn ut. Sägar att animation betyder att ge liv, ge själ. Och att den animerade filmen har fantastiska pedagogiska och praktiska fördelar. Arbetet går snabbt, många kan delta. Och alla måste

engagera sig i historien för att hitta rätt uttryckssätt i arbetet med manus, illustrationer, filmning och ljud.

Dessutom, det är svårt att vara skådis och att instruera andra. Men blir så utsatt. Men en docka kan man ge vilken roll som helst, en docka skräms inte av sin rollfigur.

Måste man göra film, räcker det inte att se film?

– Ja, och nej. Den som gör en film har ett budskap, vill berätta en historia och få tittaren att tycka och tänka på ett visst sätt. Genom att själva göra film får eleverna inblick i hantverket, i att någon gör filmen och att det finns en tanke bakom.

I spelfilmer upplever ungdomarna en sann historia, inte ett påhittat manus. De tänker inte på att filmrollerna skapats för att passa filmarens syfte. Och att rollkaraktärerna inte bara är, som de är.

Dessutom, att göra film, vidgar världen. Ungdomarna får ytterligare en röst bland många andra uttrycksformer att välja mellan. Några gillar att skriva, andra musicerar, några spelar teater, andra fotboll. Världen är full av röster, ju fler desto bättre.

– Media, i ungdomars ögon, är något man konsumerar, inte själv använder. Att göra film handlar om demokratiföstran, att göra sin röst hörd och att våga synas. Det är vi i skolan rätt dåliga på. Eleverna gör som läraren säger för skolan och betygens skull.

Men är filmarbete inte väldigt svårt, och dyrt?

– Javisst, det tar tid. Och kräver viss utrustning men inte så väldigt omfattande som man kanske tror. Det är en fråga om prioritering.

– Eleverna är vana att se film, de är duktiga och kan med gott öga snabbt bedöma vad som är bra och dåligt. Att så få lärare jobbar med film, beror nog mest på brist av filmtradition inom skolan.

Och på osäkerhet inför arbetssättet. Filmning kräver frihet, självständighet och inte minst, att eleverna tar ansvar för avancerad teknisk utrustning. Dessutom, film tillhör knappast finkulturen såsom litteratur och musik. Filmspråket har betydligt lägre status i skolan än det skrivna ordet. Är film överhuvudtaget kultur?

– Ja självklart, alla mänskliga aktiviteter är kultur. Film är en kultur som når väldigt många. Och den når ungdomar. Men filmen är kanske bredare än andra kulturformer med alltifrån underhållningsfilm till smal, intellektuell film.

En bra film banar nya spår i sinnet, så också i skolans sfär. Vuxna får tillfälle att lära av ungdomarnas bilder. Som i filmen om Valla som gjordes av skolungdomar för några år sedan. Budskapet var solklart. Valla är en trist och tråkig liten landsortshåla. Och alla ungdomarna är lantisar. Filmen blev en gonggong. Ett yrvaket uppvaknande. Plötsligt såg de

vuxna den hopplösa kamp som skolans ungdomar för mot omvärldens, och sina egna, attityder.

– Filmen lever kvar i det gemensamma tänkandet och påverkar oss fortfarande. Vi har visat den många gånger, inte minst för politiker.

Kanske tack vare filmen, ska Valla skola nu få medie- och miljöprofil. Lärare engagerar sig. Och politiker stödjer med pengar och uppmuntrande tillrop. Valla skola och vallaeleverna ska bli en skola att räkna med. Så erbjudandet från Läns museet och Film i Sörmland om att producera en animerad film om framtiden, kom lägligt. Skolan har haft besök av en dramaturg och kulturvetare. Och snart hålls en filmfestival då länets alla filmer visas. Några ska visas i Sveriges Television.

Tobias mamma kommer och stänger av datorn. ”Jag har ju sagt att du inte ska sitta med de där brillorna på dig hela dagarna.”

Minuterna tickar, klockan är över elva. Ljudgruppen trängs framför tv-skärmen, redo att läsa sina rader. Men ännu får de vänta, dammsugaren mullrar i korridoren. Hon är strax klar, meddelar Anders.

Så lägger sig äntligen tystnaden. Och ljudet går. I klassrummet bredvid samlas klassen, lite förväntansfulla. Klockan visar tjugo minuter i tolv. Filmen är klar, snart.

Puh, det var inte på riktigt! Slut.

*

Valla skola har idag en medie- och IKT-profil samt en miljö- och hälsoprofil.

Den kommunala skolplanen – ett levande dokument

Av Annette Hedlin och Martin Lindgren

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för förskolans och skolans verksamhet för barn och ungdomar mellan ett och sexton år. Skolplanen, som ges ut av Barn- och ungdomsförvaltningen, heter i Katrineholm *Barn- och ungdomsplanen*.

Gymnasieskolorna har en separat skolplan. I den här rapporten väljer vi dock att fokusera på utvecklingsarbetet i grundskolan.

Barn- och ungdomsplanen sätter målen för verksamheten och revideras årligen. Följande text är ett citat ur den plan som gäller perioden 2003–2005 och som beskriver utvecklingsarbetet med informations- och kommunikationsteknik samt media.

Utvecklingsarbete med informations- och kommunikationsteknik samt media

Lärande och kommunikation har ett oupplösligt samband. Kommunikation i våra dagar och i framtiden sker ofta på elektronisk väg. För våra barn och ungdomar är detta fullt naturligt eftersom de inte vet om någon annan värld, men för de vuxna i förskola/skola är det inte lika naturligt.

Barn- och ungdomsnämnden har i syfte att stärka de vuxnas kompetens och har sedan 1999 haft två-tre mediapedagoger anställda för detta ändamål. De har arbetat konsultativt mot områdenas personal på olika sätt.

År 2000 startade så ITiS-projektet, ett statligt projekt i samma anda, som dessutom stöddes med ekonomiska medel och tillhandahållande av en dator till varje deltagare i projektet.

Katrineholm fick sammanlagt 288 platser och barn- och ungdomsnämnden cirka 60 procent av dessa. Utbildning i form av brett upplagda teman med IT som stöd har skett, och våra mediapedagoger blev handledare för denna utbildning. Varje termin har nya grupper startat och examinerats. Projektet förlängdes till 2002.

ITiS avslutades i december 2002 och här pågår utvärderingsarbete som leds av ITiS-delagationen. Det mediapedagogiska arbetet som bedrivits i Katrineholm och som kom att bli en del av ITiS-projektet har utvärderats under förra året. De erfarenheter som projekten givit är att arbetet med att förankra ny teknik i den pedagogiska vardagen, har varit framgångsrikt samtidigt som negativa effekter av att bra teknikstöd saknas skadar det långsiktiga utvecklingsarbetet. Fortsatta satsningar måste inbegripa

även uppbyggnad av driftsäkra informations och kommunikationssystem (IKT-system).

Utöver detta är det viktigt att både understödja fortsatt kompetenshöjning bland pedagoger men också informationsspridning mellan pedagoger, så att erfarenheter sprids och bättre tas till vara i verksamheterna.

En ytterligare erfarenhet av genomfört arbete är att utvecklingsarbetet inom IKT måste samordnas med utvecklingsarbete gällande media ur flera aspekter. De projektsatsningar som genomförts gällande, mediapedagoger, skolbioverksamhet och biblioteksutveckling, måste etableras och utvecklas. Detta dels mot bakgrund av den snabba teknikutveckling som skett inom området, där till exempel datortekniken närmat sig en mängd mediaområden, exempelvis film, och dels på grund av mediernas stora kulturella genomslag i dagens samhälle. Här krävs ett sammanhållet utvecklingsarbete för att de pedagogiska verksamheterna ska få tillgång till dels teknik och dels kunskaper som gör att de mediala kulturyttringarna kan sättas på dagordningen i våra verksamheter.

Ambitionen är att utveckla användande av medier. Arbetet med skolbio på biograf utvecklas och kombineras med en mobil filmvisningsutrustning, vilken tillåter fördjupning av arbete med film, både egenproducerad och inhyrd. Skolbibliotekens verksamhet bör utvecklas ytterligare och få möjlighet att utvecklas till informations- och mediecentraler.

Även satsningen på en förbättrad dokumentation och uppföljning av verksamheterna berör IKT och medier. Det är viktigt att ta tillvara de nya möjligheterna ny teknik kan erbjuda både när det gäller dokumentation med text men inte minst med hjälp av bild och filmmedia.

Ytterligare en aspekt vad gäller fortsatt utvecklingsarbete inom media och IKT är samarbete inom och utanför kommungränserna. För att öka kunskapsspridningen och tillvara organisatoriska och tekniska samarbetsmöjligheter, ska under planperioden ett samarbete initieras dels mellan de förvaltningar som är utbildningsanordnare i kommunen och dels grannkommunernas utbildningsverksamheter. Svenska Filminstitutet som tidigare stött kommunens satsning på att bygga upp skolbioverksamheten, stöder ett projekt för utvecklat samarbete inom mediaområdet mellan utbildningsanordnare i Flen, Katrineholm och Vingåker. Avsikten är att utreda på vilket sätt de tre kommunerna kan skapa en gemensam utvecklingspolicy inom området och finna organisatoriska och tekniska samverkansområden. En gemensam utbildningsatsning för kommunernas samtliga rektorer kommer också att genomföras. Projektet ska avslutas under 2003.

För att genomföra detta utvecklings- och samordningsområde bildas i första skedet ett projekt för att pröva förutsättningarna för ett fortsatt arbete. Projektet arbetar under arbetsnamnet CIKTA (Centrum för informations- och kommunikationsteknisk användning).

Bilagan kulturpedagogiskt program

Som bilaga till barn- och ungdomsplanen som citeras ovan, finns också det kulturpedagogiska programmet som vi här presenterar i sin helhet:

Kulturpedagogiskt program

Det kulturpedagogiska programmet syftar till:

1. Att inspirera till ökad kulturell verksamhet inom förskola, grundskola och fritidsverksamhet.
2. Att stimulera till ökad samverkan om kulturaktiviteter mellan barn- och ungdomsområden, mellan olika verksamhetsformer och med närsamhället.
3. Att utgöra direktiv till barn- och ungdomsområdenas planerings- och budgetarbete.

Några utgångspunkter:

I Katrineholms kommuns mål för utvecklingen av skola, barnomsorg och fritid, står följande under rubriken kultur:

”Kulturell verksamhet förenar människor, skapar samhörighet och samarbetsmöjligheter som är viktiga för barns och ungdomars utveckling. Estetiska satsningar skall stimuleras i all verksamhet. Musikskolan och biblioteken utgör här viktiga resurser.”

I läroplanen, LPO-94 sägs bl.a:

”Eleverna skall få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, dans, musicerande och skapande i bild, text och form skall vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk bildningsgång omfattar inslag av såväl manuellt som intellektuellt arbete. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna skall tillägna sig.”

I pedagogiskt program för förskolan sägs:

”Förskolan skall bidra till att barnen får respekt och förståelse för egen och andras sociala och kulturella miljö, att levandegöra kulturarvet, att uppmärksamma och stödja barnens egen kultur, att barnen utvecklar sitt språk och andra uttrycksmedel (språk och litteratur, bild och form, sång och musik, rörelse samt drama.)”

I målen för den statliga kulturpolitiken sägs:

Yttrandefriheten ska värnas och man ska skapa reella förutsättningar för alla att använda den. Man ska verka för allas möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande. Man ska motverka kommersialismens negativa verkningar och främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet. Man ska bevara och bruka kulturarvet. Man ska främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Varför kultur?

Kultur är viktigt ur många aspekter. De olika kulturyttringarna ger många möjligheter till att lyssna, iakta, läsa och uppleva. En teaterföreställning, en musikkonsert, en god bok, en biokväll, en konstutställning stimulerar våra sinnen och ger skön avkoppling och förströelse.

Lika viktigt som den konsumerade upplevelsen är det egna skapandet. Det stärker vår självkänsla, ökar vårt självförtroende, lär oss att samarbeta och stimulerar vår utveckling till hela, harmoniska människor.

Avgränsning

Vi har valt att avgränsa det kulturpedagogiska programmet till följande kulturella uttrycksformer: Teater, dans, musik, litteratur, film, bildkonst, hantverk, traditioner, lekar.

Syfte med kulturverksamheten inom barn- och ungdomsförvaltningen

Kulturverksamheten syftar till att:

1. Stimulera till fortsatt eget skapande och aktivt deltagande i samhällets kulturliv.
2. Bidra till att utveckla barnens och ungdomarnas personlighet, sociala förmåga, kunskaper och inlärningsförmåga.

Mål att sträva mot:

1. Kulturen skall ha en fortsatt stark ställning inom all barn- och ungdomsverksamhet.
2. Musikskolan skall bevara sin ställning som en av landets främsta och få möjlighet att erbjuda alla grundskoleelever instrumentalundervisning samt därutöver stödja grundskolans elever i deras utveckling med hjälp av musik, dans och rytmik.
3. Alla barn i förskoleverksamhet och alla grundskolans elever ska ges rika tillfällen att ta del av teater- och dansföreställningar, musikprogram, utställningar och film producerade av yrkesverksamma konstnärer.

4. Samarbete med biblioteket skall stimuleras bl.a. genom att försöka samlokalisera biblioteksfilialerna med skolbiblioteken på landsbygden.

5. Verksamheten skall utformas så att kulturaktiviteter integreras naturligt.

Effektmål:

1. Varje elev i grundskolan ska få möjlighet att se två filmföreställningar på biograf per år.

2. Alla fem- och sexåringar i förskoleverksamheten samt alla grundskoleelever garanteras en musik/teaterföreställning per termin genom samarbete med Kultur & Utbildning Sörmland.

3. Lärarnas kompetensutveckling planeras så att kulturen ännu bättre kan integreras i verksamheten.

4. Alla skolor och förskolor skall samverka om kulturverksamhet med hembygdsförening, bygdekommitté, teaterförening, konsthantverkare, kulturinstitution eller annan samarbetspartner i närsamhället.

5. Speciellt stöd skall ges för att vidareutveckla förskoleverksamhetens musikskapande och övrig kulturverksamhet.

6. Varje skola som producerar en teater/musikföreställning skall sträva efter att besöka en annan skola eller inbjuda andra skolor till sin föreställning.

7. Musikskolans olika ensembler skall ges möjlighet att såväl konserter offentligt som turnera i skolorna.

8. Kulturverksamhet i form av eget skapande skall utgöra en viktig del av sommarskolan.

9. Varje år erbjuds kompetensutveckling i arbetet med film i skolan.

Exempel på kulturpedagogiska aktiviteter

Teater: Teaterföreställningar, oftast musikaler, sätts upp med alla klasser i skolan, som en del av elevens val eller som ett mindre klassarbete. Flera av skolans ämnen blir delaktiga. Sagor och berättelser dramatiseras. Maskerad på dagis. Göra dockor och masker. Dramatisera.

Musik: Körsång som elevens val. Musikal. Musikskolans ensembler turnerar. Luciatablå, julsånger etc. Suzukifiol, klassorkester. ”Småstjärnorna” enligt känd förebild. Nya och gamla sånger. Rim och ramsor.

Dans: Festival med sång och dans från olika länder. Musikal. Danstillställning för åk 9 med levande musik. Danskurs inför skoldiskot och klassfesten. Avslutningstal för åk 9. Samarbete med folkdanslag och squaredanceklubbar.

Litteratur: Svenska klassiker. Sagor från hela världen. Tema Beskow, Astrid Lindgren, Alfons Åberg, Mumin m.m. Läsprojekt i samarbete med biblioteket. Barnens bok. Antologi med barnens berättelser och dikter.

Film: Videoverkstad. Att göra film. Filmatiserad roman. Skolbio.

Bildkonst: Barnens konstutställning på Ängeln. Veckans tavla. Skolan dekorerar med väggmålningar och tavlor. Bollplanket målas med nytt motiv varje år. Gå på konstutställning. Reproduktioner av ”äkta konst” turnerar som vandringsutställning mellan de olika verksamheterna. Dekor och kulisser till egna teaterföreställningar.

Hantverk: Tema ullhantering. Handarbete, väva, sy, snida, klippa och klistra, måla och skulptera. Påsk- och julpyssel. Tunnbrödsbakning, linberedning etc. i samarbete med Hembygdsföreningen.

Traditioner: Läger på Julita gård. Julspel, Lucia, midsommarfirande, nationaldagen, skolavslutning m.m. Förskolans dag, fritidshemmens dag, familjedaghemmens dag. Egna traditioner, t.ex. Vasalopp, jubileum o.s.v. Besök på Läns museet, klä sig som på 1100-talet i Nyköpingshus. Mångkulturellt arbete. Studera olika folks traditioner. Utländska maträtter. Gamla svenska maträtter. Hembygdsdräkter. örter och kryddor i matlagningen, egna odlingar. Utflykt i hembygden, samarbete med hembygdsföreningen.

Lekar: Lekar på friluftsdag. Gamla och nya lekar. Gåtor och ordlekar. Danslekar, sånglekar och ringlekar. Samarbete med Friluftsförbundet och Ungdomsringen.”

Mediesamarbete mellan kommunerna Katrineholm, Flen och Vingåker

Av Carina Andersson

I västra hörnet av Sörmland ligger kommunerna Katrineholm, Flen och Vingåker. Kommunerna har under många år samarbetet i enskilda utbildningsfrågor som till exempel gemensamma gymnasieutbildningar. Det senaste exemplet är att Vingåker och Katrineholm har inrättat en gemensam utbildningsnämnd för bland annat vuxenutbildningen. När det gäller kompetensutveckling för skolpersonal har samarbetet skett kontinuerligt, inte minst i samband med ITiS-projektets genomförande. Inom medieområdet kan vi också nämna de utbildningsinsatser, främst riktade till lärare, som genomförts med stöd av Film i Sörmland.

I alla tre kommunerna finns alltså ett intresse för arbete om och med medier i utbildningsverksamheterna. Detta har resulterat i skilda aktiviteter som skolbio, satsningar på mediepedagoger och eget filmskapande. Utvecklingsarbetet har skett utifrån lokala förutsättningar och ofta på initiativ av lokala eldsjälur vilket innebär att det delvis fått olika karaktär i de tre kommunerna.

Ett samarbetsprojekt om mediefrågor

Ett bättre strukturerat samarbete kring mediefrågor i skolan kan utgöra grunden för en stark utveckling inom området i alla tre kommunerna. Det gäller att ta tillvara vunna erfarenheter och tillsammans finna former för framtida gemensamma satsningar inom området. En grundläggande utgångspunkt för detta samarbete är att finna och utveckla former för stöd till våra verksamheters pedagoger. Detta för att stödja uppbyggnaden av pedagogiska arbetsformer i vilka olika media integreras och används som en del av den löpande verksamheten.

Därför togs ett initiativ år 2002 att skapa en gemensam plattform för samarbete och utveckling inom medieområdet och syftet med det aktuella projektet är bland annat att strukturera samarbetet för att bidra till en stark och sammanhållen utveckling kring mediefrågor i regionen.

För att mediefrågorna ska bli etablerade i våra skolverksamheter är det också viktigt att skolledarna kompetensutvecklas inom området. En första utbildning för de tre kommunernas rektorer om mediearbetets roll i skolan genomfördes 21–22 oktober 2003 på Yxtaholms slott utanför Flen.

Särskilda aktiviteter inom projektets ram är följande:

- att skapa en gemensam kommunikationsplattform/erfarenhetsutbyte på internet,

- att skapa ett gemensamt forum till stöd för utarbetande av policy för arbete med media i utbildningsverksamheterna i vardera kommunen,
- att planera gemensamma utbildningsinsatser inom området för pedagogisk personal i de tre kommunerna,
- att utreda möjligheterna till gemensamt resursutnyttjande gällande stödfunktioner till utbildningsverksamheternas arbete med medier.

En projektgrupp tillsattes 2002. Samordnings- och utredningsarbetet genomfördes höstterminen 2002 och under vårterminen och höstterminen 2003 har diskussioner med berörda parter förts i de tre kommunerna. Barn- och ungdomsförvaltningen i Katrineholm samordnar projektet och projektledare är Martin Lindgren, mediepedagog på Barn- och ungdomsförvaltningen i Katrineholm. Annette Hedlin, kvalitetschef på samma förvaltning, är också knuten till projektet. Övriga medlemmar är Brittmari Hult, enhetschef i Vingåkers kommun, Frank Stoor, rektor i Flens kommun och Gunnel Nelzén, filmkonsulent på Film i Sörmland. Mait Walderlo, rektor på Duvholmsskolan i Katrineholm, blev invald i projektgruppen under skolledarnas utbildningsdagar 21–22 oktober 2003.

Yxtaholmsdagarna 21–22 oktober 2003

Projektgruppen genomförde en första, obligatorisk utbildning för skolledarna i regionen den 21–22 oktober 2003 med inriktningen media och skapande samt informationskunskap. Glädjande nog hade de flesta skolledarna från regionen hörsammat inbjudan och dryga trettiotalet deltog. Under utbildningsdagarna diskuterade skolledare och projektgrupp möjligheterna till gemensamt resursutnyttjande gällande stödfunktioner till utbildningsverksamheternas arbete med medier. Projektgruppen arbetar sedan vidare med frågan och kommer att lyfta den igen i mars 2004 då man har planerat in en ny träff med skolledarna.

Ett syfte med Yxtaholmsdagarna var att ge deltagarna en insikt om mediekunskapens betydelse genom föreläsningar och eget filmskapande. Det egna arbetet bestod bland annat av att gruppvis göra nyhetsinslag för tv. Ett annat syfte var att skapa en gemensam målbild för arbetet med media i regionen och i slutet av dag två kom man överens om en skiss på hur det fortsatta arbetet ska gå till. Ett tredje syfte var att deltagarna skulle lära känna varandra för att sedan kunna skapa nätverk mellan skolor i de olika kommunerna och det skedde bland annat genom att Christer Axén från rektorsutbildningen i Stockholm föreläste och ledde ett grupparbete där skolledarna gruppvis skulle resonera om skolans nuläge, ta fram en realistisk bild och en framtidsvision för att få fram en gruppgemensam bild.

Resultat

En gemensam målbild togs fram med följande huvudteman:

- Lärande i verkligheten, samverkan med omvärlden och skolpersonal med mediekompetens.
- Alla barn ska få tillgång till gode mediekunskaper och möjlighet att utvecklas till aktiva medieproducenter och kritiska mediekonsumenter.

Projektgruppen gavs mandat att:

- bereda ett gemensamt dokument kring Yxtaholmsdagarna (Yxtaholmsfördraget),
- planera en ny gemensam rektors- och förvaltningschefsträff kring mediearbetet i skolan i mars 2004,
- undersöka och föreslå samarbetsformer inom det mediepedagogiska fältet i regionen vad gäller rektorsmöten, kompetensutvecklingsdagar, kunskapsspridning, nätverk, teknikfunktioner.

De tre kommunerna – Katrineholm, Flen och Vingåker – kommer att ordna gemensamma utbildningar för pedagogisk personal i november 2004.

Projektgruppen arbetar med att skapa en gemensam kommunikation på internet/First Class och en gemensam policy för arbetet med media. Vid den utbildningsdag för skolledarna som planerats till mars 2004 kommer projektgruppen att presentera konkreta förslag till samarbete, till exempel kompetensutveckling av personal, samt bjuda in ansvariga politiker från nämnderna för att de ska stå bakom samarbetsformerna inom medieområdet.

Den utvärdering som genomfördes i samband med Yxtaholmsdagarna, visar att utbildningsdagarna mötts med entusiasm, engagemang och ett stort intresse från de deltagande skolledarna. Medvetenheten kring mediefrågor har ökat, dagarna har varit givande och har gett inspiration för vidare arbete med media inom verksamheterna. I de skriftliga utvärderingar som gjordes lämnade rektorerna följande kommentarer:

”Jag har fått vara med om en spännande resa i min egen tankevärld som är viktig att bära med mig till mitt vardagsarbete.” – ”Den känsla jag framförallt åker hem med är den kraft som ligger i media som verktyg.” – ”Kul att arbeta i KfV-perspektivet. Bra att vi kommer att fortsätta samarbetet. Tack!” – ”Det är av vikt att vi rektorer får hjälp att understryka att detta med att öka barns och ungdomars mediekunskap är något man inte kan välja bort.”

På följande sidor presenterar vi några intervjuer med deltagarna på Yxtaholmsdagarna för att illustrera den pågående processen.

**Utbildningen på Yxtaholms slott 21–22 oktober 2003
– intervjuer med deltagare och föreläsare**

Annette Hedlin, kvalitetschef på Barn- och ungdomsförvaltningen i Katrineholms kommun

Varför ska man använda IT och media inom förskola och skola?

- Vi lever i ett samhälle där vardagen präglas av media och IT-stöd. För den uppväxande generationen är det en naturlig del av vardagen. Ska lärandet pågå där barnen befinner sig, måste vi lyfta in det i det mediala samhället. Det handlar om media som bärare av information och det handlar inte bara om IT och film, utan också om böcker. Läsandet har inte minskat, tvärtom, och intresset för böcker, i synnerhet pocketböcker, har ökat.
- Kopplingen mellan böcker och film är stark, en bok som Harry Potter blir film, gameboyspel, rollspel och barnen träder in i olika uttrycksformer. För de vuxna i skolan är det ett bra tillfälle att fånga in barnens värld och fånga in de livsfrågor de söker svar på via media. Ett annat skäl till IT är att det är ett stöd för informationshantering och innebär en möjlighet för bättre kommunikation, men det har inget egenvärde i sig.

I Agenda M står det att användandet av medier och kunskapen om dem är en fråga om yttrandefrihet och en förutsättning för demokrati. Kan du kommentera det?

- Det har just att göra med det här. Eftersom media är en uttrycksform där sändaren förmedlar grundläggande värderingar och olika budskap är det viktigt att förstå sändar- och mottagarbudskapet. Detta för att kunna använda media för att uttrycka sig, för att kunna ta del av den demokratiska processen och bli en ansvarstagande medborgare. Det gäller framför allt att lära sig förstå bildens centrala betydelse.

Vilken är bakgrunden till medieprojektet i KFV-regionen?

- Vi har ett behov av att förbättra vårt arbete och våra arbetsmetoder i regionen.
- Samtidigt måste vi samarbeta, för det finns mycket erfarenhet och kunskap i de tre kommunerna, med lite olika fokus, och det kan vi tillsammans dra nytta av.
- Det andra är att vi kan bygga upp stödfunktioner och därmed effektivt utnyttja dem, utveckla ett samarbete och skapa förutsättningar för kompetensöverföring i till exempel nätverk.

Hur ser du på samarbetet kring media och IT i KFV-regionen?

- Det finns ofta ett samarbete på individnivå, det gäller att hitta ett sätt att formalisera samarbetet som gör att vi kan hitta ett sätt att samarbeta som är mer strukturerat och målinriktat. Då blir vi också starkare som region och samarbete av det här slaget kan bli en tillväxtmotor för kommunerna.

Vad var syftet med kompetensutvecklingsdagarna om IT och media för skolledare i KFV-regionen i oktober 2003?

- Syftet var att lyfta fram frågan för de ansvariga i kommunerna, det vill säga skolledarna, så att de får möjlighet att ta ställning till hur vi ska utveckla arbetet inom området och hur vi kan ta ställning till ett samarbete.

Hur tycker du att utbildningsdagarna var?

- I princip blev det som vi hade förväntat oss, men tyvärr var vi inte full styrka från de tre kommunerna.
- Entusiasmen från deltagarna var stor och vi kommer att gå vidare med arbetet.
- Det viktigaste med dagarna var att se att det finns en samsyn om att i kärva tider få utveckla verksamheten och vara en del av samhället och flytta fram positionerna för skolans del och göra det tillsammans.

Hur går projektgruppen vidare?

- Projektgruppen jobbar vidare med en halv uppföljningsdag för att presentera konkreta förslag till samarbete, till exempel kompetensutveckling av personal samt bjuda in ansvariga politiker från nämnderna för att de ska stå bakom samarbetsformerna på det här området.

Klas Viklund
handläggare på Svenska Filminstitutet

Hur ser du på samarbetet i KfV-regionen runt media?

- Det är ett jättebra initiativ att tre kommuner stödjer och inspirerar varandra i ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete.
- Det har ju sin bakgrund i att man jobbat gemensamt på andra områden tidigare.
- Det är ett bra sätt att samordna sina resurser och tillsammans är det också lättare att fortsätta dialogen med Film i Sörmland och med Mälardalens högskola.

Hur tycker du att de här dagarna varit?

- Vad jag vet är den här satsningen med en obligatorisk rektorsutbildning kring mediefrågan i skolan helt unik. Någon liknande utbildning i den här omfattningen kring medier för skolledare har inte gjorts tidigare. Det har varit en intressant blandning av föreläsningar och eget filmskapande som jag tror alla tyckt varit lustfylld. Alla har på något sätt blivit personligt berörda av glädjen i att skapa med rörliga bilder. Kanske var det för lite tid att fundera över situationen och utvecklingsmöjligheterna i respektive kommun. Men det blir nästa steg.

Hur kommer du att följa utvecklingen i regionen?

- Jag hoppas att jag via projektgruppen och Film i Sörmland kontinuerligt kan hålla kontakten kring hur arbetet i Katrineholm, Flen och Vingåker utvecklas.
- Jag ser fram emot att få ta del av och hjälpa till att sprida den dokumentation ni tar fram. Jag tror att erfarenheterna från de här dagarna på Yxtaholm kommer att fungera som inspiration för många kommuner och skolor runt om i landet.

**Leif Rönnberg, förvaltningschef
på Barn- och utbildningsförvaltningen i Vingåker**

Hur ser du på samarbetet med media i KFV-regionen?

- Positivt. Det har varit bra samarbete under de här två dagarna. Det är nödvändigt att inspirera varandra till att bli några fler som samarbetar kring de här frågorna i regionen än vi varit tidigare.
- Vi tvingas att lyfta blicken. Är vi fler kommuner så kan vi göra mer. Möjligheten att jobba i nätverk är en av de nödvändiga delarna. Du kan komma från Katrineholm och dela med dig till lärarna i en annan kommun eller skola. Om en lärare från den egna skolan säger samma sak, så kommer jantelagen fram och man lyssnar inte på samma sätt.
- Sedan tycker jag att vi har kommit långt i Vingåker och har bland annat Marie Nordström på Sävestaskolan som arbetar med film.

Hur tycker du att de här dagarna varit?

- Det här med att träffa skolledare från andra kommuner är intressant och bra. Det är lättare att göra de här filmerna i tvärgrupper än i den egna kommunen. Det är lättare att spela ut i en grupp där man inte känner varandra.

Vad har du med dig hem?

- Min position gör att det är de övergripande tekniska frågorna som kommer i fråga.
- Hur kan jag hjälpa och stötta skolorna så att idéerna här når ut på bästa sätt?
- Vi skulle kunna ha en filmfestival varje fredag eftermiddag. Vi har lokala tv-nät som inte används. Klockan 18.45 mellan Björne och Disney-timmen skulle man kunna köra ut filmerna som gjorts i projekten. Ge eleverna en möjlighet att visa alstren så att föräldrar och andra får se dem.
- Att få visa upp det man gjort är viktigt och då ger man Vingåkersborna möjlighet att delta i skolornas arbete genom att låta dem ta del av filmerna.

**Birgitta Larsson
rektor på Prins Wilhelmgymnasiet i Flen**

Vad tycker du om Yxtaholmsdagarna så här långt?

- Otroligt spännande och kul. Eftersom media är så dominerande på många sätt i vardagen, så är det häftigt att se allt man kan göra och vilken makt media egentligen har.

Vad tyckte du om att jobba med film på det här sättet som ni fick göra?

- Jättekul! Det var nästan så att jag kände att jag kanske skulle byta jobb (skratt)!
- Inte på allvar, naturligtvis, men så blir jag lite avundsjuk på alla de elever som får hålla på med det här i sin vardag, i skolan. Jag önskar att jag också haft en sådan tur.

Har du några planer på hur du ska föra vidare det du har lärt dig?

– Media används ganska mycket på vår skola redan idag, både på medieprogrammet, men även på de andra programmen och det är mycket samarbete mellan vårt medieprogram och de andra programmen.

– I och med att jag får en ökad förståelse så tror jag att jag kanske kan vara med och stimulera ännu mer än vad jag har gjort idag eller fram till nu. Jag kommer att ha en annan möjlighet att se vad man kan göra och kunna stimulera både eleverna och lärarna till att utnyttja medier ännu mer än vad de gör idag.

Agneta Winkler
lärare på Särskolan i Katrineholm

Vad handlade ditt föredrag om?

– Det handlar om ett Minuten-projekt. Det är ett kortfilmsprojekt som Film i Sörmland hjälpt oss med.

Hur tycker du det är att jobba med eleverna på särskolan?

– Det är väldigt annorlunda, tycker jag nog. Det är intressant att träffa elever som kanske ställer frågor som små barn gör. Men de har mycket mer erfarenhet, så frågorna blir mer spännande.

– Jag tycker att det är roligt. Det fungerar med film, drama och teater, sådant som jag tycker är skojigt att arbeta med.

Hur vill du utveckla arbetet med IT och media för eleverna?

– Det första är att jag måste lära mig mera om tekniken, helt enkelt, hur man redigerar på dator. Vi måste ha riktiga hjälpmedel så att vi kan hyra från AV-centralen.

– Och så kan man ha en animationskamera, en videokamera som vi kan abonnera på, som kan finnas stationerad hos oss ett halvår, till exempel. Det är ju ett medieflöde för våra ungdomar som heter duga och det är ju lika stort informationsflöde för förståndshandikappade elever. Det är ännu svårare för dem att få någon ordning i medieflödet. Så jag ser det som en viktig uppgift.

Lars Nordström
rektor på Komvux i Flen

Hur ser du på samarbetet i KfV-regionen?

– Nu pratar jag ur mitt perspektiv. Vi har ett oerhört gott samarbete mellan Katrineholm, Vingåker och Flen. För vuxenutbildning har vi en gemensam kurskatalog för KfV-regionen, till exempel. Det fungerar väldigt bra. Vi i Flen har blivit duktiga på yrkesutbildningar och Katrineholm levererar sina elever till oss.

Hur tycker du att de här två dagarna varit?

– Media kan vi säkert utveckla. Jag vet inte hur duktiga ni är i Katrineholm. Jag har fått en bra kick av de här två dagarna. Det har varit två trevliga dagar.

Hur går du vidare när du kommer hem?

– Ja, vi har något som heter orienteringskurs som är på 3–8 veckor där man till exempel har studieteknik. Där kan man göra en orienteringskurs med tyngdpunkten på media.

Hur var det att göra film?

– Det var väldigt spännande. Det var lättare än jag trodde. Kan vi introducera film till lärarna så har vi fått ett verktyg till i skolan. När man står och pratar om det, rent konkret och får förståelse för mediet så ser man att det inte behöver vara så avancerat.

– Min roll kan vara att stödja på olika sätt, till exempel genom kompetensutveckling.

Mait Walderlo, gymnasirektor på Duveholmsskolan i Katrineholm

Hur arbetar ni med media på Duveholmsskolan?

– Det börjar komma mer och mer. Det finns en större medvetenhet och eleverna är ju duktiga på ett annat sätt än de varit tidigare. Det är många, många elever som är duktiga på tekniska hjälpmedel, duktigare än många i personalen.

– Framförallt gäller det datoranvändning. Även det som medieprogrammet håller på med, rörlig bild och fotografisk bild. Det är många som är duktiga på det.

Är det viktigt för eleverna att använda sig av data och andra hjälpmedel?

– Ja, självklart, för det kommer i arbetslivet. Datoranvändning och all möjlig annan medieteknik kommer ju när man kommer utanför skolan. Vare sig man studerar vidare eller arbetar inom olika yrkesområden så kommer teknisk utrustning och att hantera medieteknik att vara en nödvändighet.

Hur vill du utveckla arbetet med IT och media för eleverna?

– Jag tycker det bästa vore om skolans elever och arbetslivet utanför skulle kunna mötas i en slags syntes, att vi kunde ha mycket mer av arbetslivet inne i skolan i form av besök av yrkesverksamma och att vi som skolmedarbetare, och då tänker jag både på lärare och elever, kunde vara ute i arbetslivet mer än det som APU-perioderna innebär idag.

Vad säger du om rektorsutbildningen här på Yxtaholm, tror du att den kommer att ge dig inspiration?

– Jag tycker att den är jättespännande och jag har redan efter knappt en dag fått många idéer som jag vill diskutera vidare med mina lärare när jag kommer hem.

Kan du beskriva din drömskola?

– Att skolan finns i ett större sammanhang i samhället. Alltså, med en annan utbildning, med arbetslivet. Att vi möts gränsöverskridande. Att de som går i gymnasieskolan i dag känner att de får en vettig utbildning som har med verkligheten att göra.

Om du fick handla tre saker till din skola, vad skulle du handla då?

– Jag skulle satsa på ännu mer utrustning än vi har idag. Uppdatera utrustningen, inte minst på medieprogrammet där man pratar om hur programvaran förändras och utvecklas hela tiden. Jag kanske också skulle använda en del av pengarna till att hyra in annan personal från andra branscher än just skolan. En tredje sak har jag inte tänkt över, men de här två sakerna som jag nämner tycker jag är viktigast.

Finns det någonting som du känner att ni kan förbättra på Duveholmsskolan som inte skulle kosta några pengar?

– Det finns alltid möjlighet att förbättra genom diskussion och dialog tillsammans med eleverna. En sak som jag tänkte på här på förmiddagen var att när vi har samordnarträff så kan eleverna vara med i de diskussionerna. Det är något som jag vill pröva ganska snart när jag kommer hem. Samordnare är alltså en lärarrepresentant från varje program. Det är bara en liten detalj som vi kan förbättra utan att det kostar pengar. Och jag tror att elevdelaktigheten är något som vi måste fortsätta att vidareutveckla.